

mèrzlo i prazno. Ja szam sze terszila tu praznochu z-stanjem z-molitivom zapuniti, ali nij' islo. Dosla je opet name neszricha: brat mojega pokojnoga muza bogat gróf je szebi va glavu zel, mene za zsenu imat. Ali ja szam njega jos bolje oduravala neg pokojnoga muza. Od toga dneva nimam szegurnoga meszta, ar on mene proganija i nagrazsa sze, da sze ne boji jada nit mecsa, da k-szvomu cilju doszpi. Zbog toga szam moju domovinu Palermo osztavila i szimo dosla. Da je ali on jos i ovde szled moj nasal, to kazse pripetenje va erikvi."

"Dokleg ja v-Rimu budem, ko chu vam na branenje vszenek pripravan biti," — veli Dr. Razel. — "Poszluhnite neg dalje," — odgovori Lucia.

— Neki dan szam ovde vidila kod kipara vszakorjacskih kipov, med kimi szej' meni jedan z-med vszimi najbolje vidil. Ta kip zsv, szam szu miszčila, bi mojemu mèrzlomu i praznomi szercu zsitak dal i je uveszčil," — i navo je hipac zamuknula, — prignula nje glavu na ramena Rozela i popala njegovu ruku i rekla: "Vidite goszpodine Doktor, szad imam ta kip zsv pred ocsma."

Dobro je ove ricsi razumil Dr. Razel, zato je on veszelo njezinu ruku derzsal va szvojoj, ali na jednocs szej' sztal, — Matilda mu je na miszli dosla. Angjel csuvar je jos szada njega branil va ovom szkusavanju.

Szpominak na Matildu je ali vszaki dan redji bil, i nij' vech molil Misko ocsmasih szebi na szpominak danih. Vsza ki vecser je pohodil Luciu. Jednucs je nju beteznu nasal, i pitaju: Csa szte vi betezsna?

— Betezsna — jako betezsna, popadite moju ruku; — odgovori ona.

— Isztina je, kerv jako dela, ali betezsna miszte. Nato je dignula szvoje hudobne cserne ocsi, ter veli: "O vi Vracsitełji, vi poznate vszaki beteg tela, ali dusevne boli szu vam zakrite, a mnogoputih szu betegi dusevni gorji, neg telovni. — Ja szam betezsna — jako betezsna. Moj beteg je nutarnji — i neg ti, szamo ti mores zvracsit moj beteg! ti szam na ovom okruglom szvitu!"

Timi ricsami je pokleknula predajjega i zdahnula: Mihailo! — — —

Matilda — Lucia — to szu bila mislenja Miskina. Lucia je obladala, njoj je on szada ruku dal. O cserna nezahvalnoszt nazlobna grisna chut!!!

Angjel csuvar je njega osztavil i va tri dnevi je bil porucsan z-Lucium.

Od dvi miszeci szu va lipoj hicsi Vellerovoj veszele jacske zamuknule. Matilda je bleđa i turobna pohadjala. Csa sze je va Italij godalo nij' znala, ali ujezina pizsma odgovora dosztala niszu. Koliko putih je pizsno nosanik iz poste dosal, toliko putih je bizsala dos pitat, jeli za nju uistar nij' doneszal. — Ali zaman je bilo pitanje. On mora bit betezsan, szu je miszčila, ar drugacs bi pizsal. Roditelji szu sze vech bojali, da je morebit zarucsniak neveran posztal. Vsza ki je nato miszčil, nek ona szama sze je va njegovu vernoszt csverszto ufala.

Jedan vecser sze je szudac Veller z-szvojjega sztolca szkocsil. Bled szu je ocsaljje ubriszal opet szel, i stal novinu, i opet stal "Sztrasnó!" — je zdahnul, i hitil novinu z-pszosztjum na tlá.

Velleru pszovat nij' bilo novadno, zato sze je zsena presztrasila, i zselecha znat, csa je iz novine uzrok te nenavadne pszoszti, digla je novine, ste i ona, pak zavikne: O neszrichno dite!

Szad je i Matilda zela novinu i stala: "Razglaseni vracsitełj Dr. Miho Rozel je krajjevu szluzsbtu osztavil, i sze je z-lipum Lucium di Kapua porucsil."

Poszmijuch je Matilda novinu kraj vergla i rekla: Gdo bi mogal iz novine takovu laz verovat? — Misko nigdar druge obljudit neche akob' veljek najzmoszniiji Cesar nasztal. Novina lazse, nemorebiti, drugaesie ja poznam mojega Misku.

Dal je szada szudac Rim pizsat, da zizna, jeli isztina ili laz. Vreda je doslo pizsno i szvidocsilo, — da je isztina.

"Kacsu szam branil na mojjh perszih — veli szudac — a ta kacsu je zsitak moje Matilde utrovala." Matilda sze je plakala, ali ne zano csa je Misko neveran

posztal, toga jos nij' verovala, nego zano, csa njega svoji roditelji za krivoga potvaraju.

Dosal je kralj domom prez Doktora, i po, tverdi turbnoga pripetejnja isztinu.

Dovica sztara nij' mogla popaszt kako bi to mogue bilo, da je dobru Misko neveran posztal zbog oholie, lipote i minuchega bogatsztva; zato je od tuge obetezsala, a Matilda je nju dvorila, ocsi mertvoj zatisznula, i na njezin grob roznarin poszadila.

Vszaki dan je isla k-lozi, po onom putu, kudaj bi on inal doji. Onde kod jednoga krizsa je htila Boga molit. Proslo je leto, dosla je jeszen, ali nigdor nij' dosal. Jedan dan je diblje va lozu prosla bila, i csulaj jahanje, i uut vidila je jednoga cslovika, va kom je Misku poznala. — Misko! — je veszelo krknula, tako, da je po vszoi lozi to ime glusalo. Posztal je konjanik. Krivicum, nevernosztijum ublozsenim szereem dabi Matildi ocsitoval, csa sze je zgodalo, nju za odproshenje proszil, i tako na put va Ameriku szpravil z-csemernum Lucium di Kapua. — Kad je ali nju vidil, kako nekrivoga angjela, ka je zavolj njega vsze druge prilike szrichne zaosztavila, ka je bila temelj njegove szriche; kad je vidil Matildu, od njega tako sztrasno urazno kanejenu, — ko je zgubil moch i volju, pobignul, va zemlju proszeszt szi je zseljil. Ali nij' mogal ujt, ona kod kastigajuchi angjel ovde va lozi pred njum sztoji. Tiho je zato doli sztupil z-konja i k-Matildi, ka je od velikoga veszelja, nist krivoga miszlech, njega pozdravljala. "Ovo szi" — veli ona — "Oh ovo szi, hvala Bogu, va koga szam sze ufala, kad jeszu vszi drugi dvojili. Szada ches kod mene osztat, nist nasz neche vech lucsit. Ho di, da nijednoga hipca ne zgubimo, — hodi!

— Misko je kot kamen sztal, zima je njega zgrabila, zubi szu skripali.

— "Znam — veli ona — ti szi turoban, csa szi csul, da je tvoja mati pomerla, zato ti deriches."

— Csa je pomerla? pita on tupim glaszom.

Da pomerla — veli Matilda, — ali va mojih rukah

je dusu szpusztala. Kada szu vszi dvojili i szamo nek ja jaka i sztalna osztala, ko je i mati tvoja volju zgrabila, turobila i pomerla.

Nate ricsi szi je Misko szvoje vruche szuze uterl; szmert matere njegove je prvi zshki szad iz nevernoszti njegove.

— Matilda — veli on — — — i posztal kodab' mu gdo rics zusztavil. Matilda, ja szam moju mater va csernu zemlju szpravil, nameni lezsi prokletsztvo ko che tebe znicsit, i mene.

— Navo ubledi Matilda i veli: Za volju Bozsju, csa to ti za nerazumne ricsi govoris?

— Budi jako moje dite i poszlum: Ja moram govorit akoprem szu moje ricsi szkncsajuche sztrelje ja moram govorit, ar szatan je moje csemerno szerce obszel. Matilda! ja szam vsze moje priszije izakletve poterl! ja szom sze dal prekanit, — ja szam uzsenjen.

— Kot kamen sztoji Matilda nate ricsi, ocsi szu joj sze razsirili, szkoro van szkocsili, merzle ruke szi je vred na perszi vred na cselo metala, i rekla: Csa szi to ti rekal?!

— Tiho je ponovil: Ja szam uzsenjen — neka me proklinjat, noszim i tako tesko prokletsztvo na mojem szercu.

Matilda sze je obernula, nit z-Bogom njemu rekla, i tiho polahko va szelo isla.

Misko je szel na konja i odjahal kot prez pameti. Veller pak njegova zsena szu szidili va zadnjoj hizsi, i na jednoc szu csuli jacsit, kodab' proceszia ka isla po szelu i tiho jacсила. Vrata sze odpru i matilda utar sztupila szpalicum duzsicskum va ruki. — Csa to ti jacsis? — pita nju mati.

Palicu derzsech va livoj ruki, zdignula je desznu i rekla tiho: Pszt!... Pszt!... nekate moje molitive bludit. Deszet dan daleko moram putovat, da szvetu zemlju najdem za njegovo telo. Ja szam dosla z-Kima, szveti Otac, rimzki papa nije prikazal ovu palicu, da ja va daleke krajine putujem, ar Misko je pomerl med krivoverci. Niszte jos toga csuli? Szziromah Misko!

"Oh sveti Bog" — je zdanula mati, kad je vidila njezine mutne shtaklene ocsi i csula njezime pobludene ricsi — "ona je pamet zgubila!!" A otac szej z-rukum po cselu udril i proklinjal onoga, ki je njegovu dite prez kouca neszhichno ocsinil.

Tiho — veli Matilda — tiho . . . nekaté njega krivit, kad szej poszegural szuproti Boga vojevat, i nebo mit uzeti, kot no negda oni jaki grecki ljudi (Titani). On je to zame csnil! Mem je kamil tronus uz Boga szpravit, zano je on zabihjen, zano sze mora z-velikum kacsum boriti, dok ja njegovu telo pokopam. — Nezuaté poszvetjenoga meszia? —

Ona je mnoga let tako prez pameti szpalicum pohadjala. Najvechi najglaszoviti vracsitelji njoj nisu pomoch mogli. Veszelo ufajje roditeljev je bila szada njihova turbna zsaszost. Tako, da su od tuge obadva pomerli. Nist neg szluga i szluzsbena su osztali snjum va sztanu.

Csa dela szada Dr. Miho Razel?

On sze je z-Lucium di kapua odvezal z-jednoga varosa va drugoga, ar ona imase vszagdir szkoro szvoje grade. Na putu ali sze je ona z-jednim od necsizte zselje goruchem grofom szpoznala njega objubila i snjum sze na morje dala. Onde je nju doszegнула nebeszka kastiga. Vihar je nasztal, ter su obadvimi grof i ona va dibini morja szmert uasli.

Misko je pravo szada imal ueizbrojena dobra i imanja; ali kriv szebe nahajajuch nistar nij szebi zel, nek je med sziomahé razdtihl.

Velika turobnost je sztanovala Heimbergi, jos i kameno szeree je moralo umehknut onoga, ki je Matildu duzsicskum palicum vidil, kum je poszvechenu zemlju iszkala.

Takoj proslo leto i dan. Matilda isla gori doli po szelu i posztalaj pred onum sziomaskum hizsicum, kadi je va njezinom narucsnuju dovica Razel pomerla. Ali i ta hizsica je zsalovala zbg ove neszhiche, ar jeszu sztene sze porusile i koprive ter herbudje je po njoj raszlo. — Ovde je posztala i rekla: Je ovo poszvetjena zemlja? Chu ovde grob kopati?

Dica po szelu szu bucsila, ali kad sze je ona preblizsavala, ko zsu potisala i okolu nje posztajala. — Ah! veli ona, vi szte putniki, ke szam csekala, vi kanite sz-manom daleko prik morja putovati, njegov grob iszkati! Imate vi pinez na sztrosak? Ali vi nepravate toga; gavrani te dojt, ki te nasz hramiti, drivlje na putu, che sze knam nagnuti, i szvoj szad nam ponuditi. Molite! molite! . . . ovo je szveto putovanje. Kade szu moji ocsenasi? Gdo mi jej zel? — Nato je jedna mala divicsica va zsep poszegla i njoj ocsenase dala. —

— Ovo nisu moji, — veli Matilda — moji vasz okrugli szvit vezsu, korunice szu z-najszvetijega driva onoga krizsa, na kom je Goszpodin viszil. Pszt! . . . Pszt! . . . Ne szumi va zraku?

— Vsza dica gori gledadu.

— Nist nij bilo — veli ona — ja szam stimala Angjel je doneszal moje ocsenase; ali ta angjel je v-Rum proletil.

— Providaj nam csa lipoga, veli jedna divicsica, ka je njoj ocsenase ponudila.

A vszenek chu vam povidat. Nako mi sze groszti vszenek vam povidat. Zutra vech ne, ar zutra che angjel dojt. "Bila je jedna kraljica, ka je nebeszke zvezde na glavi za korunu noszila, ta kraljica je imala kcher, ka je violicu na perszi noszila, ka je z-duhum vsze kraljesztvo napunila, i za vasz szvit violice nebi bila dala; ali dosla je va oblaku kraljica nochna, ke ocsi szu gorli kot zserauka, i zela je violicu i z-nogami ju pogazila. — Ja, — veli dalje, — ja vam vech nemorem povidati; dojdite opet, kad divicsica z-violicum pomre, pak nute kifice na njezin grob poszzipat. Pojte szada! — Turobno je szvoj obraz na ruke nagnula i zamuknula.

Kad szu dica otisla, ko je bilo za hizsicu vidit jednoga ubogoga razkinutoga cslovika, vlaszi szu mu viszili kot dab' nigdar pocseszani neb bili, ocsi mutni prez zsitka diboko lezsali, i kad je ta ubogi Matildu vidil, ko szu vszi kotrigi na njem derhtali i szranil sze

je za koprive. Tesko zdihavanje je bilo csuti i placz turobni.

Matilda je udignula glavu i gledala, i kad nist nij' vidila, ko je rekla: Angjela dugo nij', ja vidim da moram dalje putovati, ovde szvete zemlje ja najti ne-chu, on mora bit zakopan, ar bi ga gavrani potrosili.

— Kade szu moji ocsenasi — Misko, kade szu moji ocsenasi?!

Szada szej' sztal tá eslovik i predanju sztipul.

Ona je njega dugo-dugo gledala, preminula joj je bledoszt i eserljeno joj posztao lice, mutni ocsi szu sze szcsisztili i zstak dosztali. Oh, — veli ona, — ti szu Misko, ti denasz nisz bil v-skoli, esa che ucstitelj rechil? —

Tako, i drugacse je govorila, ali vsze je nano kazo, da je ona szebe za malu skolerku derzsala.

Misko, ar on je bil ta razkinuti ubogi eslovik, nist drugoga govoril nij', nego njoj rekla: Poj neg domom, knochi chu ja na vratoh tvojih potuketat, ja ti imam mnogo povidat. — Hitila je palicu i domom prosla, tablu zela i racunala, szlugi rekla, da che Misko dojt, da racsun donle gotov biti mora.

Potleg je zdravu pamet pogubila, nij' toga imena szprogovorila. Podnoch je dosal negdo pod vrata, szluga odpre i njega pogleda govorech: Ja bi vasz moral poznati, gdo szte vi?

— Jedan eslovik, ki proklet prik morja i zemlje putuje, jedan eslovik, ki prik ovih vrát nigdar nebi szmil sztiput: Poznasa szada mene?

— Szluga gleda i najednoc zdigne ruke i grozech veli: Odhajaj odmene ti prodajnik, ar cheduti vreda imozsani z-glave lefit.

— Pravo imas, veli Misko, zaszluzsan bi bil toga, ali dajmi neg tvoje goszpodarice pamet i glavu va uredbu szpravit.

— A znas ti to? — pital je szluga njega csudnovito pogledajuch.

— Pomoch va rukah Bozsjih lezsi, ali ja chu moje znanje vsze najper zet, morebit njoj pomorem.

Matilda je medtim doneszla tablu i Miski.

— Dober je racsun, veli Misko, ali ja denasz nemorem vech dugo ovde biti, moram pojti va varos, ar zutra-je opet skola.

— A esa ti nisz Misko? veli Matilda.

— Ja szau, esa neznas, da szam ja prvi zmed vszimi tovarusi, kot pokozanje szvidocsi?

— Kada je to bilo? pita Matilda.

— Onda, — odgovori Misko, — kad je Perger za tvoju ruku proszil.

— Ja sze dobro szpominam. — veli Matilda, — ali ja szam tebi veria osztat sze ubechala, budje, ja szam tebi veria osztala?

— Verna sztanovito, kot zlato, ali vszi niszu verini osztali ki szu onda bili.

— A gdo ne?

— Daj ovim van projit, i chuti povidat.

— Pojte. — veli Matilda. — i prosli szu szluga i divojka.

— Dugo je Misko nutri va sztrahu vsze, esa je znal najper zel, ar grismo dusno szpoznaje je ga sztrarno trapilo. Szluga je poszlusal vani i esekal, i kad je njemu dugo bilo, ko je jur za vrata popal i na jednoc je zaviknul kot va zdvojnoshzi sztrarnoj nutar sztupi i Matildu vidi na tlo lezsati.

— Esa szu ju omoril? je zavikuul szluga nad Misku.

— Bogu hvalu dajmo. — veli Misko, — ona je zdrava. Neka szada neg pocsiva na miru, nekate vi njoj nistar povidat njezinih roditeljih da szu pomèrli, ar to sze njoj tako pazljivo ima povidat, da najzad ne upade va turobni szvoj beteg.

Dan i noch je uzanju prebival Dr. Razel, molil, delal, vracsil.

Va poti kot ukupljena zdigne tretu dan szvoju glavu, utare szu obraz i recse: Ti szu ovo, oh Misko?!

— Ja szam, — veli Misko, — ja szam ovo Matilda, i potok szúz je po licih njgovih curil.

— Kada je bilo, da szam te zadnji put vidila? — Dobro znam, to je bilo, kad szu ti na konju dojabal

je za koprive. Tesko zdihavanje je bilo esui i places turobni.

Matilda je udignula glavu i gledala, i kad nist nij' vidila, ko je rekla: Angjela dugo nij', ja vidim da moram dalje putovati, ovde szvete zemlje ja najti nechu, on mora bit zakopan, ar bi ga gavrani potrosili. — Kade szu moji ocsenasi — Misko, kade szu moji ocsenasi?!

Szada szej' sztal tá cslovik i predanju sztupil.

Ona je njega dugo-dugo gledala, preminula joj je bledosz i cserljeno joj posztalo lice, mutni ocsi szu sze szcsisztili i zsitak dosztali. Oh, — veli ona, — ti szu Misko, ti denasz nisz bil v-skoli, esa che ucseitej rechi? —

Tako, i drugacse je govorila, ali vsze je nano kazalo, da je ona szebe za malu skolerku derzsala.

Misko, ar on je bil ta razkinitu ubogi cslovik, nist drugoga govoril nij', nego njoj rekali: Poj neg domom, knochi chu ja na vratoh tvojih potuketat, ja ti imam mnogo povidat. — Hitila je palicu i domom prosla, tablu zela i racsunala, szlugi rekla, da che Misko dojt, da racsun donle gotov biti mora.

Potleg je zdravu pamet pogubila, nij' toga imena szprogovorila. Podnoch je dosal negdo pod vrata, szluga odpre i njega pogleda govorech: Ja bi vasz moral poznati, gdo szte vi?

— Jedan cslovik, ki proklet prik morja i zemlje putuje, jedan cslovik, ki prik ovih vrát nigdar nebi szmil sztupil: Poznas szada mene?

— Szluga gleda i najednocs zdigne ruke i grozech veli: Odhajaj odmene ti prodajnik, ar cheduti vreda mozsani z-glave letit.

— Pravo imas, veli Misko, zaszluzsan bi bil toga, ali dajmi neg tvoje goszpodarice pamet i glavu va uredbu szpravit.

— A znas ti to? — pital je szluga njega csudnovito pogledajuch.

— Pomoch va rukah Bozsujh lezsi, ali ja chu moje znanje vsze najper zet, morebit njoj pomorem.

Matilda je medtim doneszla tablu i Miski.

— Dober je racsun, veli Misko, ali ja denasz nemorem vech dugo ovde biti, moram pojtt va varos, ar zutra-je opet skola.

— A esa ti nisz Misko? veli Matilda.

— Ja szam, esa neznas, da szam ja prvi zmed vszimi tovarusi, kot pokozanje szvidocsi?

— Kada je to bilo? pita Matilda.

— Onda, — odgovori Misko, — kad je Perger za tvoju ruku proszil.

— Ja sze dobro szpominam, — veli Matilda, —

ali ja szam tebi verna osztat sze ubechala, budje, ja szam tebi verna osztala?

— Verna sztanovito, kot zlato, ali vszi niszu verni osztali ki szu onda bili.

— A gdo ne?

— Daj ovim van projtt, i chuti povidat.

— Pojte, — veli Matilda, — i prosli szu szluga i divojka.

— Dugo je Misko nutri va sztrahu vsze, esa je znal najper zet, ar grismo dusno szpoznanje je ga szztrarno trapilo. Szluga je posztusal vani i csekal, i kad je njemu dugo bilo, ko je jur za vrata popal i na jednocs je zaviknul kot va zdvojnoszti szztrasnnoj nutar sztupi i Matildu vidi na tlo lezsati.

— Esa szu ju omoril? je zaviknul szluga nad Misku.

— Bogu hvalu dajmo, — veli Misko, — ona je zdrava. Neka szada neg poosiva na miru, nekate vi njoj nistar povidat njezinih roditeljih da szu pomèrli, ar to sze njoj tako pazljivo ina povidat, da najzad ne upade va turobni szvoj beteg.

Dan i noch je uzanju prebival Dr. Razel, molil, delal, vracsil.

Va poti kot ukupljena zdigne treti dan szvoju glavu, utare szu obraz i recse: Ti szu ovo, oh Misko?!

— Ja szam, — veli Misko, — ja szam ovo Matilda, i potok szúz je po licih njigovih curil.

— Kada je bilo, da szam te zadnji put vidila?

— Dobro znam, to je bilo, kad szu ti na konju dojabal

i meni on sztrasi glasz doneszal bil. — Kadi szu moja mati i otac?

Po novics sze je nate ricsi obraz Miskim va szuzah kupal.

— Neka uistar rech, — veli Matilda, — oni szu prosli na drugi szvit, da njihovoj kcheri meszto pravu. Ja szam va sznu vidila, kako szu nje zakopali, a ja szam kifice sztrovasila na njihov grob. Dobro, Misko, da szu umerli, oh dabi i ja nek pomerla bila!

— Nato sze je k-szteni ubernula i zaszpala. Kad sze je prebudila, ko je ovako rekla i zdahnula: Szada szam jaka jur, szad morem tvoje okolnoszti vsze csuti, neka uist zamucsat.

Kad je on Matildi vsze povidal, ko je ona mnogoputi sze sztreszla i csudila, oszebujo kad je szvoju csernu nezahvalnoszt i nevernoszt valoval, najvech ono, kad sze je z-Lucium di Kapua porucsil. Ali kad je on povidal, kako neverna je bila Lucia, ko sze je i Matilda plakala nad zsalosztjum, ku je Misko onda imati moral.

Navo je Matilda rekla: Ja vidim na tvojem obrazu, na tvojoj pratezsi da szu ubog. Csa szu z-bogatszivom Luciumm usinjil?

— Ja szam szu volil, — veli Misko, — palicum proszit pojt, neg takovo dobro uszivati. Nek jedno miszal jos imam: od tebe odproschenje z-proszit, zadobiti, pag umrit!

— Szromah — veli Matilda — szromah szu ti. Misko, moguche je bilo, da szu sze od ohologa bogatsziva prekanit dal, ali, da ti, ljubavi nase nigdar pozabit neches, to szam dobro znala.

— Tako ti meni odproschavas, ti angjel va eslovicsanszkoj szpodobi!

— Neka mene angjela zvati Misko, ar to je grih, ali oprosztila szam tebi, nato ti dajem moju ruku.

Popal je Misko ruku i kusnul ju. Oh, lipi szu bili dnevi, ke sznu szkupa zsvili, a sztoperv kako bi bili lipi posztali, ako szkusavanje nate neb bilo doslo!

— Ti szu sze pokoril, ali i ja szam terpila, ja chutim,

daj' zblud va mojoj glavi mene osztavil, ti szu me zvracsil, ali kad szej' tako sztalo, neka bude z-Bogom. Ja ti dajem na znanje, da sze ne szerdim nate, nego tebe ljubim, kot vszenek. To neka tebi bude recseno na tvojeza dusnoga szpoznanja pocsivak. Od denasz chu sze od tebe odlucit na vsze veke. Neka nigdar miszlit, da chemo mi vech kada szkupa zsvit, ar szu-prot tonu bi sze seszt ruk iz groba podignulo. Szpominak ljubavi moje neka ti bude, ali zartesnija chu ja biti drugoga, ja chu biti zarucsuja Bozsja, — to najperzimanije je sztahnio. Budi szrichan! . . . va nebu chemo sze opet viditi! — i zlamenje muj'dala, da osztavi hizsu. Misko je nagnul glavu i je isal; na vratoh szej' jos jednoc obernul i glaszno szkucanje njegovog je csuti bilo. On sze je odpravil k—lozi i onde je pobignul.

Nij dugo sztalo, i ljudi szu povidali, da je jedan pusztenik va lozi med szkalimami, ki moli od rana jutra do kaszno vecsera na kamenu kleesech, i ne presztane moliti.

Matilda je vreda uzdravila, od szluzgi i divojke odlucasila i prosla va Kloster. Ovde je vsze obladala va pobozsnoszt i poniznoszt, tako da je nadsztojnica valovala, da je szama neveridna snjum ovde Bogu szluzsiti.

Kad szu ju ublikli i ona Bogu priszegla, ko je erikva za mnoga premala bila, dab ljudi, ki szu iz vszih sztrah dosli, nutar sztat bili mogli. Zdaleka je sztal pusztenik jedan, i kad je vidil da szu njoj lipe vlasze odrzali, je on szkupa szpal, tako da szuga morali van odneszt. On eslovik, ki gaj' noszil, i odperl obraz, — mu veli: „Zate bi bolja bila szmert, neg zsvit.“ Nato je odperl pusztenik ocsi i poznal Matildinoga negdasnjega szlugu i zdahnul: „Moj dragi priatelj! szud Bozsji sze szpunuje; mole zame!“

Od ovoga dneva vech pusztenika nij' bilo viditi. Dug csasz je prosal, mnogo sze je preobernulo, ali va klostri je jednako osztalo vsze, nek pobozsnoszt Bertina (ovo bise ime Matildino va klostru) je razglasena posztala, tako da je vszaki szebi zseljil na onom meszti

moliti, va kom je Berta prebivala. Ona szi vech mist
nij' zseljila, neg' va nebu z Otcem i z-Materum va jed-
noszti sze veselifti.

Va Majusi dvajszetoga leta, je lipo va Bogu po-
merla; i kad je lezsala na daszki, je negdo tudji cslo-
vik pozvonil na vratoh. To je bil jedan duhovnik, ki
je evangjelie divljim v-Ameriki prodikoval. Daj mi, —
veli koludrici, — jedan „Otac nas“ zmoliti uz mertvaca
vasega. Kad je gori dosal, ko je pokleknul i dugo
molil z-nagnutum glavum, na jednoc, je jedne ocena-
se znel, na mertve ruke polozsil i zdahnul: „Matilda,
i ja putujem!“ — i nagnul je glavu na nju i pomerl.

Da je ta pusztenik i duhovnik — Misko Dr. Razel bil,
vzakni more znati.

Berlakovits.

„Ja znam jednu jacsku, ter gre po szlovacsku a i po-hervatszku, na not szatañcsku!“

(Originale ab Originali.)

Tecse Marko! zacs hodite vi szad tak' potèrto?
Zezate, kod dab' koleno bilo vam zavèrto.
A i glava sztopava je, kot vam krov na skadnju.
Kogaj, „Vince“ pol ponoszil na kèrcsmenu kladnju.

Po 'voj zimi kamo chete? nut niszte va hacsah!
Simon-Judas je jur minul: zimaj' szad va gacsah.
„Jankli“ vam je vasz razkinut, pùn je szala, maszti;
Nij' mu poznat, jeli bil csern, szur ili cserngaszti.

Pun je sktlij jur: — drugoga bi kupit triba bilo;
Va' vom neb' vech devet maesak misa ulovilo.
Csizsme szu vam razporene: kako duda pusu,
Jur vam szamo mili „subiksz“ zdèrzsa va njih dusu.

Ej, ej, Marko! pèrzse pri vasz vszegaj' hìlo doszt bit;
Miszlite szad: „ki mist nima, neszmi szi mist noszt?“
Filko vam je vred opravan, vszum drobnum dicsicum;
Kapu szi na glovu vèrzse, tèr je szpravan — fikszum!

Zbog csizsám, ki nma, doszad v-skolu jos ne hodi;
Ar zeléne, kej' Jura dal, nij' szu vech va — módi!
Jankoj' vam junak za zdralo: zdraloj' za junake;
Ali Janko vam ni zdrala nima ni kèrljake.

Dvi divojke, v-mladjih leth cifraszte szu bile:
Szvilne rubce gro'de na'pelj — zszuznje szu noszle.
Kiklje sz-pasztol sirokimim Tafetom nadsite,
Sz-potkovami na tri nagle — esizsmice podbite.

I szplintacsi, na oblake siroko zatkani,
Viszili jim z-csérne-kosze, miszlim, jos — prikláni:
Szada jos i na najveche szvetke prezsz njih jeszu;
Neznam: — nimadu li jih vech, il' ih noszit nesznu!

Bili szu vam tuszti telci, krave, junci, volci;
Nij' osztalo od vszih vech, neg na joszloh — konopei!
Dvorna vrata bila szu vam zelena, soljana:
Szad che i poszlidnja daszka bit od njih pozsgana.

Szad po dvoru vetar ruve, nigdor mu ne krati;
No... najmanje neszmite rech: daj' zima pred vrati!
Vszaka kòla es'tira kòla imaju, kot znamo:
Vi imate neg pol es'terto, — niedno okovano.

Pluzsno vam zselezoj' hédja jur pol pozserala;
Hja... vszi lapti szu zalozsmi: — lazno je imala. —
Ej, ej, Marko! Tecse Marko! vidim: vsze je proslo!
Csa bi rekli, vsze imanje kamo, kamoj' doslo?

Ne uklapljite szu glave: malo ima vlaszi (h)...?
No, miszlih szam, da chete rech: zli szu szada csaszí.
O, ne zli szu csaszí krivi; nego zli szu ljudi:
Oholi razzipni jedni: drugi — jalni, hudi.

Jedan pszuje, kot paklenjak Goszpodina Boga;
Drugi je ljut, kot mñenjak, na blizsnjega szvoga:

^{dobro}
Vadu, bija, kradu, lazsu, ljudzsko d'voro kvaru:
A za bozsje zapovidi szkoro nist nemaru.

Nenavidnoszt, praznoszt, lenoszt, gizdoszt, oholia:
Ove vrazsje kchere szu jim drazsje, neg — Maria!
Pak, kad dojde ka nevolja, da sze tesko zsvi:
Onda szu Bog t'èr Maria, pak zli csaszí krivi!!

A vi sztopèrv, Tecse Marko! nist nekate rechi;
Ar chu veljek vruchu lazsz vam na gèrkljan pripèchi.
Z-vasum zseum, vidi mi sze, szte sze razpítali,
I Luciferovu petu kcher szte szí szpeljali.

Verlo szte sze zaljubili va tu goszpu vrazszju,
Zljubavi sze kusevali: to vam lica kazsu.
Vech szte kod nje, neg kod zsene, mili Tecse Marko!
Zato nosz i cselo vam jur kako broch je — zsarko

Pintenomu vèrcsu rado gledate vi nadno
Vino, zsagno, kaszno — rano zserkat vam je szladno.
"Z-klipiklapiatoriuma" vino kad kluketje,
Volite csut, neg kad v-erikvi k-Szanktuszu zvonketje.

Kèrcsmar szí je najveche od vasz postenje szhodil:
Vszaki dan mu „bincsat" grete, kako dab' mu gród bil.
Jos szszedi blágo kèrmit ne pocsnu sze sztajat, —
Jur vam trubi esmar: tradrada! da grete napajat!

Zsena szirota pak doma z-ditesicum tuguje,
Gladna s-njimi, meszto kruha. — szuze pozserkuje. —
Janko bi mogal zaszluzsit; ali ga nij' volja:
Naime „jabuka od sztabla malokadaj" bolja.“

Delat nezna: ali pszovat, szelo hodit, piti. —
 Ar: jur zaran pecse, esa kopriva káni biti. —
 A te dekle jos u osznih neb' sze rade sztatí;
 Pravo . . . nij' im do polnochí uigdr lazno szpati.

Dokle bise „csecese — becese“: nieran im nij' prav bil:
 Szad bi im bil zmed cipalm vszaki rujak drag, mil.
 Kad zarucsnyak szam dojt neche: moru szí ga vabit.
 Pak do polnoch' s-njim uz komin féríjfat, susíjat, blaznit.

I pazsonu v-rajni neszmu oszmudit sze dati:
 Dusu, daj kot zdjulo csérna, — szmu szí oszmudjátí!
 Takove szu, kot torice, ke kad sze neg badnu:
 Bil bi gdotá, na vszakoga szame sze popadnu.

Pak... prem nij' jos szvatbe, „haube“: moru Dori, Soli
 Beli vénci, i szplintaci 'z-cserne-kosze doli! . . .
 Vsze ovo zlo, i jos veche, koga nechu zrecli,
 Che vam dusu, Marko! Marko! negda mucsno pechi.

Ar pozserloszt, koj szluzsite glavni grih je — znamo,
 'Z-koga kot iz zdenca curi drugo vsze zlo szamo:
 Pijancuj' bog: pinteni véres; — Boga klinje, pszuje; —
 Nist nemoli, — petke, szvetke v-kércsmi neg szvecsuje.

Ditcu vragu dá odhranit; — zdravlje szí úmara; —
 Zseni, ditci kruh pokradja; — lazse ogovara: —
 I kad je pozserloszt — praznoszt jedna drugoj kuma:
 Obadvi kum rado vidi, kot i one kuma!

I kad csinom vech nemore: z-uszti blazni doszta;
 Ar: „z-csim mu je szerdce puno, z-tim prikgedu
 uszta.“ —

Szvetci szu mu neg dva szveti: „Zsganjica“ tèt
 Vince.“ —
 Poszt muj' kad jiszt mora meszo, meszto kobaszice. —

Szpovid muj': povidat kako zsenu zmlati doma.
 Priese sztu nij' Agujac Bozsjí, neg — vazmena boma!
 Adventa, korizme, kvatre ne dèrzi za praudu:
 Z-„Pozserlicum“ — vrazsjum kohèrkum vszenek dèrzi
 szvatbu. —

A vidite, Tècse Marko! ovo pirovanje,
 Pozsere vam zdravlje, dusu, zsitak, vsze imanje.
 Bog nist, — a zli csaszí malo; — neg gut je kriv
 jako:
 Po njem proslaj' meca, beca, hajszás, szilo,
 csako!

Vsze je procurilo krez gut, jednoj neg osztalo;
 Vred che vam i tó docurit; csekte mèrvu malo:
 Szmèrt che potukljat po vratob, tèt zavrisznut: hajdi!
 Poracsunat sze, csasz' popil — idi, hodi,
 hajdi!!

Marko! Marko! csim ches platit céhu tako dragu?!
 Dusu, telo, ditcu, zsenu — vsze szí prodal vragu. —
 Csujte! csujte! o piansi! csujte vi zseralci!
 Mrit chete . . . — racsun dat chete, vi veszeli bratci!

Kako chete onde obsztat pred vszeznanim Szudcem?
 V-oganj vecsni che vasz hitit dat sz-paklenim kucem.
 O osztavite sze píla; ar chete goríti,
 I va paklu meszto vina: szumpor, oganj piti.
 Glavanich.

Glej glej bruska mu na oblok nutar viszi!

Jabuka ne szpade daleko od sztabla, gucusu ljudi. Ali kada vidimo, da drivlje pocsne szahnuti, sztaro sztabovlje sze szusiti, i rusiti, a nij' ga, ki bi mlado gajil, onde je daleko szpadnula.

Ded je szadil, a vnuki, ne neg jiszt, nego nado-szadjati, nadopuniti i ponavljati, moraju.

Vszaki mora esa zversiti, ko cipit, ko okulerat i to, vszaki cslovik zna; kopulirat, — szklapljat, — to je kad divlje mlado drivec uposka gori, — a ploduu, dobru mladicu uposka doli odrizeses, i ove dva zarize szkupa szklopis. Pak i krez vertlarszko surlanje, i to; dokljen je drivo jos maszno, va szmoku uprav kod szidicsaric iz verbe surlicu, szveglicu ruzsji; najlaglje je cipiti, pak okulerati, — jos i mladice szezaba dati moredu.

Szimanjak: (ternac) da z-izskavanjem ternja, more-bit jos i po prepovidanih lozah dane ne gubis, tako szid odluci mali prosztor vertla, va kom jabukove, hru-skove, csrisnjeve, szlivove, i karkakve koscluce poza-badaj; ali kad jabucsice i divjacese presis, on trop naszji, ko, kad zmikne, csisztij, klastraj, i budes imal vszagdar pri rukah ternja, za gajenje szadovdrivlja.

Na ovu potribesimu sze pri vszakom szelu odmiri prosztor zemlje, kade bi morala skolarszka dica ucstiti sze, gajiti i ljubiti drivlje.

Pri preszadjanju drivlja odrize sze szridnja zsila, ka ravno doli diboko plodne zemlje ne nahadja a szkradnje zsilice sze sztim bolje zakorenu.

Kade je mledna jalova zemlja, onde pazsa i tratina nanosena nadomeszti, va gnjoju zsilje rado plisz-nivi i gnjuje.

Lipo je po dvoru, okolu sztane, i pred hizsami gajiti szadje, kako veszelo je gledati, kade sze puno rodno kitije kucsa, tako, da vsze na oblok nutar viszi szadovlje. Ali pokidob je na dvoru i pred hizsami mledna zemlja, mora sze pod cip tratine nanosziti, i prosztrano ali neg niszko zagraditi da ljudi i blago ne pogazu, a godina ne zipere dobru rodnu zemlju.

Okolu sztane drivlje je i pri nezrichi ognja velika pomoch, pak derzsi hlad i tisi glad.

Drivlje ne neg szaditi, nego i csiszziti, braniti, i csuvati moramo. Velik zator driva jeszu guszinke, ove celo leto zatirati moramo, metulje tuch, pupe gnjavit, i nanosena zsuta jajca na zelenom listju poknut je-szenszko i zimszko vrime gnjazda pobirat. Hvale vidno i jako hasznovito je oszebujuo meszopusztni pandiljak i utorak guszinke tribiti.

Ov kalendar ucsi, i veli: csuvaj szid svoje, a ljudszkomu mira daj. Niszvirdna je onda ne-navidnoszt, odurna nazlob, i velika lakomnoszt nochno vrime po imanju drugoga tolovasziti, drivlje mu lamiti, kvariti i kraszti.

Poglejte po stajerszkoj i cseshszkoj zemlji, kade szu puti i kuti vszi zasadjeni, tako da sze po szadju gazi, vindar vszaki ljudszkomu mira daje, ar veli: ja nechu da meni drugi csini kvar, onda ga ni ja drug-omu csiniti neszmim. Stajeri i cseli presaju i szusu szad, zato imaju trizan pilis, i zdrav jilis celo leto.

Cserne csrisnje, puhke hruske,
Tverde jab'ke, modre szlivke,
Jurko, Stefko i ti Misko
Szadi, gaji, cipi frisko.

— r. —

Szuncsena rozsa.

Rozsice, cveche vszi, oszebujno mladost rado ima; preljpo je onda, kad je pri sztanu mali vertljac za cveche zagradjen, i takov cvatuchi vertljac zveszéljem gledamo.

Gajiti cveche je plemenita zabov za mladost, — kraszno je na szvetacsne dneve erikve, kapele, krize sz-cvechem kincsi, jos i zimszko vrime sze moru venci na krize iz drivnoga maha pleszti, — ovakovo versnjevanje bi hvale vridno bilo, a' ne szpogibelno dragimi, sarimi, zsarkimi cifrasztimi rubcih i drugimi csi-ricsari obrucsarih, kot je lajnszki kalendar rekal.

Ov letosnji Kalendar pak veli: da szi szime, koga nimate, poszuditi, zminiti ili kupiti morate; a ne otajno zimati, drapiti, kinuti, ili gor iz rúk terzati kitice; ar je vszaki szvojemu veszel.

Ditetu va ruke cveche davati nije szvitovano, ar je jadovitoga cvecha, i mnogakrot sze na njem jadovitoga puzicha nahadja ko cslovik lahko vasze potegne, kad cvet poduhne.

1863 leto va Nantesz varosu szi je jedna jur devetnajsz let sztara divojka rozsuz odkinula, i va koszu taknuti hotila, ali kad ju' perzse poduhnula, je nju nosz zaszerbil, po tom je vechu bol i sztrasne va glavi muke imala, a nigdor nij znal csa jójje, niti pomoch nij mogal, tako da je od velike muke luda, nora posztala i pomerla. Po szmerti szu njoj glavu razvaljili, i velikoga sztrahovito kervavoga pauka nasli, ki je mozs-jane zseral, ovoga je onda, kada je rozsuz poduhnula, va sze jos maloga poszerknula.

Verle hizsne goszpodarice szi po takóvih vertljacih za kuhinju putribno bilje, zelenje sziju, kod je: salata,

buborki, merkva, luk, cseszan, celler, persin i tako dalje; a lene goszpodarice od sztana do sztana dercs-ljaru i takovo dugovanje proszljacsiti moraju.

Ali csa bi sze pocetkom bilo moralo, tako szto-perv sze koncem javlja: szuncsena rozsa, ova rozsa sze jos i onda, kada je oblacno, za szuncem kreche, ka sze zato i szuncokret zove.

Ova rozsa, kako szveti Otcu uscu, je prilika cslo-vika, ko ga szerce sz-Bozszum voljum je tako jedinjeno; da nek ono zselji, csa Bog hoche, dab' i Bog szsuzu, kot 1863. leto, ili skodljivu mokrinu, kot je va 1864 leti dal, vındar ne mermije, ne morguje proti Bogu, va zdravlju i nevolji, va veszelih i tuzsnih dankih k-Bogu sze oberne, ar zna, da vsze od Boga dohadja. — Daj Bozse, seszdeszet peto bolje leto! — —

Kot sze rozsa k-szuncu
Ti sze dusa k-Bogu
Vern', nit ga oduri
Vadne, niti v-skuri.

— . r. —

„Zacs doletil poszal veszel Iz neba angel Gabriel?“

Kad je Adam bil zagrisil
Va zemaljskom Raju
Csa poszlusat Boga nij' htíl
Nego kacsu vrazsju;
I posztal zbog jabuke bil
Vridan vecsne szmertí
Polag' grozsnyje: „kad budes jíl,
Szmèrtjum ches umèrti.“

Szej' zbog njeg' iz gorljivoszti
Gorka szvadja sztala
Med bozsými szposzobnoszti,
Kaj dug esasz durala,
Ar „Pravica“ nato sztala,
Da mrit grísnik mora;
„Miloszèrdnoszt pak nij' dala,
Neg da zsvít mora.“

Ovaj' Otcu szerdce milo
Miljahno tukljala,
Dab' mu szmilovat sze htílo,
Proszit nij' presztala.
Ali nij' vred mogla szkusztít,
Jeli Otac voljan
Grísniku csatò prepuszttít,
Prem je tak nevoljan.

„Duzsnik szam,“ veli „kchercsica!
I tvojoj szesztrici; —
Szmèrt potribuje Pravica, —
I ne po krivici.
Ali vindar hodte szimo,
Dèrsimo tanaestvo;
Morebit, vasz pomirimo;
Szmèrti najd'mo vracstvo.“

Miloszèrdnoszt pèrva pocse
Milim glaszom prosztít:
„Moras,“ veli „mili Otcse!
Grísniku oprosztít;
Ar prevelik je nevoljník, —
A niszí szam krivac;
Kamil ga je on razbojník —
On — z-pocsetka lazsaac.“

„O ne! ne!“ veli Pravica,
„Neszmi bit po tebi!
Kak' vab' bila to krivica
Meni — bozsjoj kcheri! —
Bozse! kot szí sze zagrozil,
Moras ti izpunit;
Da od száda kad bude jíl
Cslovik, mora umrit.“

„Zacs szí me pak, Otcse, sztvoríl
Szírotu kchercsieu,
Ako budes uvek volil
Od mene — Pravicu!
To i ona zna, da chu ja
Va 'nom hipu mriti,
Ako nechés, gdej' nevolja,
Miloszèrdan biti.“

„A Bog, ako nij' pravicsan,
 Veli pak Pravica,
 Neg je szamo milosztivan,
 Nij' li to krivica?
 Ako grisnik, ki je grisil,
 Nebud' moral mriti,
 Prem mu szej' Bog tim zagrozil, —
 Chu ja pak zsviti?“

Jedan Kerub na'vu vadu:

„Neka sze kriposzt
 Na pomir,“ veli „podadu
 K-bozsanszkoj „Mudroszti.“
 Ar Szinuj' vsze dano szudszto,
 On che znat razszudit,
 Da sze na to preimuchtvo
 Nijedna neche tuzsit.“

Z-tuzsbum dojdu szad pred Mudroszt, —

Szesztra na szesztricu:

Tuzsi ona Miloszèrdnoszt,
 A ová — Pravicu.
 „Ti,“ veli Pravica szesztri,
 „Krivca szmèrti branis,
 Ali meni — bozsjoj kcheri
 Zsitak tim zet kânis.“

„A ti, prem da szii pravica,
 Vech csimis krivice;
 Ar pomilovat nit krivica.“ —
 Neches, nit szesztrice.“ —
 Velka je ovo szvada
 Grisnik! zavolj tebe;
 Pusztit nijedna neb' rada,
 Vszaka brani szebe.

„Ne gorljivite sze tako,“
 Veli pak Mir bozsji,
 „Bozsjim kcheram sze tak jako
 Szvadjat ne dosztoji.“
 Zahman! —... oná jaucse: „mrit chu,
 Ak' obzsivi grisnik!“
 Ova placse: „zsvit nechhu,
 Ako umre grisnik!“

Medtim bozsja Mudroszt pise

Pèrsztom po tló misto,

A Mir, ki uz nju szidise,

Ste zacsuden iszto:

„Dobra szmèrt,“ — o csujte! „dobra!“

Kliknu preszenetne,

Polag toga odgovora

Zgubit nijedna neche.

„Ali“ — velu „szmèrt je gorka,

Zsuhka, sztrahovita,

Kakob' mogla posztat dobra?

Iz zle — hasznovita?“ —

Nato mudri Szudac veli:

„Grisnikov szmèrt zla je;

Ali velim vam: Szmèrt Szvetih

Dragocenjena je.

„Ili nebud' draga, ako

Bude vrata k-zsitku,

I po njoj vszi doszpu lahko

Va' vu vecsnu diku?“

„Draga“ — veli „...“ ali, Bozse!

Gde che takov biti,

Ki pak szvojum szmèrtjum mozse

Nasz dvih pomiriti?!

Na to veli Szudac zsalan:

„To che neg moch biti,
Ako 'zljubavi mrè jedan,
Ki nij' duzsan mriti.“
Veran im sze govor stima;
Ali gdej' nekrivi,
Ki toliku ljubav ima:
Nekriv mrit kot — krivi!?

Vasz okrugli szvit Pravica

Nato je obtekla,
Dab' nekrivoga — tuzmica —
Kade tade sztekla,
Ali nit ditezca koga,
Sztarog' neg jedan dan,
Najde — neoszkrunjenoga;
Krivoj Vsze kot — Adam.

Miloszèrdnoszt pak obajde

Vsza nebesza verno,
Morebit da onde najde,
Csa joj je tak zseljno.
Ali i med Angjeli je —
Nechu rechi: zloche,
Nego ljubavi mézljije
Nasla, i kérhkoche.

Drugomuj' tá szpravna dika

Pri Otcsevoj szlavi,
Ki polozsi za cslovika
Dusu iz ljubavi. —
Obadvi najzad dojdose,
Ter szu sztugivale,
Da nigdir szu ne najdose,
Csa jeszu iszkale.

Ondaj' Mir nje' vako batril:

„Vi neznate nista;
Ki je vam tanaestvo dat htíl,
Htit che dat i liestva.“
Govor ov je Szin razumil,
Ter sze je razzsali:
„Zsal mi je, da szam **sa** sztvoril,
I va raj posztavil.

„Cslovik szu je szmèrt zaszluzsil. —

Ja ju moram vanszatat.“
I kad szej' ovak potuzsil,
Angjela je dal zvat.
Angjel pak namah doleti,
Tér zapovid prime:
Da va Nazaret proleti
Zdravit v-bozsje ime

Divicu v-vszoj poniznoszti:

„Zdrava bud' Maria!
Puna jeszi vsze miloszti,
Od vszih zsen szrichnia.
Va ovoj preszrichnoj dobi
Szina ches prijeti;
Obszinit che te v-utrobi
Bozsanszki Duh szveti.

„Bozsjea ches rodit Szina,

Jezus ches ga zvati,
Po njem che vsza pokolenja
Szpaszenje imati!“ —
O! Pravicu chemoli vech
Hvalit, ali Mudroszti;
Ali dérzsati za najvech
Bozsju Miloszèrdnoszt!

Miloszérdnoszt, bud, proszilaj':

Grisniku sze szmilit?

To grisaniku zadobilaj, —

Navek neszmi umrit. —

Szmért proszila je Pravica,

Nut! i njoj che to bit:

Szina che rodit Divica,

Ki che **nekriv** umrit.

I ovako dragi moji!

Razumljenoj' pismo,

Koga prem med Pšalmi sztoji,

Razumili niszmo:

„Isztina i Miloszérdnoszt

Priblizsile szu sze;

Mir, Pravica, — bozsja mudroszt!

Kusnule jeszu sze.“

Glavanich.

Drugo mu ki kopa jamu, Szam upade nutèr va nju.

Sztari jedan grad prem da porusen lezsi prece od nasz,

Vindar od njega prik knam turoban dosal je glasz.

V-gradu tom goszpodar neugodan i jako je tverd bil,

Ki prikorečnoj' szvitszke kincse varljive ljubil, —

Himbéno muj' v-zsitku vech veszelje valjalo ter jilo,

Neg szvoj blizsnji, neg dusa i nebo milo.

Szluga predobri jedan nemiloszt prez krivice je szkuszil;

Voga nevernoga, ki njega je dugo duzil.

Boga za ljubav, otca szvoga ricisi derzsééh, je vsze terpil,

Szitalno noszech szvoj krizs, Bogu je szebe zrucsil

Nepriatelj dusi nit telu szvojemu da blizu ni-jedan

Dojti ne bude mogal, on je molil vszaki-dan.

Paszkuj' imal, da ga peldene znutiju v-gradu kanjlive,

Pute odurech od szerca vsze grisne-krive;

Kincse marljivo neg takove szpravljaj on szu je ovde,

Kim niti molji, nit tat dojt, nit nemoru vode.

Szluga pokorno goszpi je po volji vsze v-gradu opravil,

Miloszt zato je on od nje i diku dobil.

Nacs goszpodar prez dusnoga szpoznanja navidno szej'

ljutil,

Krivo je v-szercu szvojem szlugu dobroga szudil.

Prosav on je lazsljivo rekal pri szvojem grofu grada:

Drag da zaman grofki szluga bit neche szada. —

Kako bi njega mogal goszpodin grof na veke szkonosat,

Zali protivnik je to vreda neg znal dokonjat.

Va pech, v-koj sze zseleza cvru, grof neka da hitit

njega,

Nepriatelj szvituje ov ljuti prez sztraha vszega!

Obiljno vina k-pecham zapoviduch navo posalje

Grof: da sze zutra hitro v-plamen prez vszake sale

Mora zavlich nutar on, ki bude sze prvi poszlat knjim
Z-grada zaran jutro. — „Drag je poszal grofa vszim!“

Szinu sziroszkomu vecser jedan zapovu: da sze zutra
Szpravi k-pecham prec zaran, v-kih sze zselezo kuha.

Zapovid danu szpunech prez stentanja je u dobi prosal,
Kad szej' zorilo je jur' v-polju kapeli dosal;

Va nju molit, otea zapovid szvoga szledech, szij' nakamil
Pojt, dab mu dobri Bog dusu i telo branil.

Onde k-nebeszkomu on Otcu uru molech je szi miszilil,
Mali nek lipac v-njoj, nist zamudech daj' molil.

Nima medtimtoga mira navidni ter luti nist szluga,
Jutro odjase k-pecham, esul dabi, jeli szuga

Toga dobroga za isztinu hitili v-pech po krivici,
Neznajuch, szluga da za pomoeh v-kapeli kricsi.

Nut! kad bi ta malovridni eslovik knjim dosal, ga
vlicsu

Doli, i v-pech sujim! vszi szluge pijani kricsu.

Moljba, obitanje, branenije, vikanje, kasznoj' vsze! v-pechi
Moral on szij' dat zsv, telo na pepel szpechi.

Nepriatelj vernoga szluge sztrasnuj' bil plachu jur dobil,
Ravno kad tano z-poszlom szluga poszlusnij' doszpil.

Grof je szvojeqa zlocesztoga spana nemirno jur csekal:
Kako zacsudil szej' on, kad je szluzsicha z-gledal!

Pita ga: kako sztoji szinak moj, pri zseleza imanijh?
Upamet nishi ti nist zel pri tezsaki vani?

Szlude po tiho velu: da szu szpunami vasu volju.

Navo recse grof: Ti! nishi stental ti v-polju?

Ja, hitro szluga veli, goszpodine szam paschil sze doszpil,
Szamo v-kapelu mervu Boga szam prosal molit.

Tebe je szam Bog, — grof mu veli, — szada obderzsal;
tvoga

Pak je protivnika dal v-pechi pozsgati szloga! —

Boga bojech i szterplenj ne zamudi osztat; ar ki Boga
Ljubi i blizsnjega, on neszni bojat nikoga!

Isztina pravaj: da nih, ki nek drugim kopali szu jamu,
Z-vehega szami szu jur v-zsitku zapali va nju.

J o z s. C s e n a r.

Doktor deciesz szumporatusz! Egzegeta lazsljivatusz! Kateheta prokletatusz!

Kling klang kling klang kling klang kling klang szku-
paj' pozvonilo

K-nauku i k-veesernjici; ar dvi je jur bijlo.

Pop poucсно potom pocsne pored poucsvat:

Deszeteru zapovid na kratki pripovidat.

Jeszt, na kratki velim, ar juj' dugo jur povidal,

Prik pol leta vszim va glave glavum ju zabijal.

Nij' osztalo nerazlozsne od nje ni riesice,

Plajte, ni kastige, griha, griske, ni grisice.

Da ju verno derzsu: nij' on vszih zamudil nukat,

Z pakla — a i z neba van je vszvim dal va nju kukat.

Csuli szu ju detea, dekla, detich, dedke, dedci:

Neb' esudo: ju jur na krovu csveresit znali vrebci!

I na vszakoga juj' szkrojil, da muj' teszno sztala:

Po letih i po pameti, kot je ka sztran dala. —

Veehput' mér ta krajacsia nij' sze htla vidit,

Csaj' na tanko veljek htíl ku grubuu kérpu prúsit.

Ali... od szikire mnogo, bud, ostriaj' britva?

No — ko neka mi rasztov panj z-britvum ki razcipa!

Ili: bud, zsértni konopac je od konca jacsi?

Ko — zisivajte sz-konopcem, skuljke na rubacsi!

Ili: — „I, poj Salamonesac,“ velu prodikacsi,

„Csa sze mudris ti szikirim, kot z-igtum krajacsii?!

To i mi razlazesemo doszt zapovidi bozsje,

Tako, da je mlado, sztaro dobro popaszť mozse.

Ali nist ne haszni: Meszto Boga molit — pszuju,
I zbog toga ditca sztarij, ni Nasz ne postuju.
Biju, vadu, szèrdu, jadu, nazseru sze na vèrh,
— Kèrsztimo ditce, ka maju vech otecv, neg mater!
Ne neg drugim, neg i onim, ki jim dusu hranu,
Telovnu im hranu pokraszt niszt szi ne zabranu.
Kako kacsá: jadovitim povlicsu jezikom
Najdraszje: — posteno ime, i vérlim eslovikom.

sztojté
Ho, ho!... /sztojté malo, „Domni Reverendi“!

„Mér i moja uszpomena nij jur vsza „rendi“!...“

Csa szte mi va rics uppali, da szam moral muusat? —
Da nasz gdo ne esuje, chu Vam glaszno esá po-

susljat:

Znate, ja szam velik zvjac: dosel szem pod njecko
Dérzsak szam szikiri nasal, — ja Vam povem
vsecko.

Miszlite, bud, kad ki v-crikvi glavum nagibuje:

Da on Vasim szvetim ricsam z-tim poszvidocsuje,

I da onda vsze nauke jur va glavi ima?

Larifari!... toj' neg zaszpal, ter v-sznu glavum
klíma!

Pak, kadb' neg onih doszt doslo, ki vechputih klimlju:
Kob' i onih bilo vech, ki nauke prijimlju.

Hja... bud, neznate Vi gdej' jos jedan Katecheta,
Szumporatusz, lazsljivatusz Doktor, Eg-
zegeta?

Szlasajte neg: „Csintadratta! Bumadratta! hrrh! hrrh!
Fidfidli — Cidlicidli — Flúfidli, brh! brh!“

„Ja szem Lucif'.. z-Pakalnice: slijsajte vi mene“ —
Hupne Doktor med pleszacse, med vércse sztaklene.

„Nesze tjurobite, píjte! — csa szte ták primekli?“

Vasz je opet z-zapovidmi sztrasit ta Schwarzroekli“?!

No... chu ja tu Deszeteru vam jednocs razpravít,
Ni ricsi chu kraj od nje zét: celu chu osztavit.

„Jaszam Goszpon, Bogtvoj; nimaj vech bogov
pred manom.“

To je Pérya; tu do vszake ricsi verij — sz-manom,
Ali ne vech. Zato kipov, Szvetcev neka stovat;
Krizsichev, ni Ocsenasih neka szi kupovat:
Ar toj Bog pred manom. Pak kad je rekál: „pred
manom“:

Za hérbtom mu grisi, kot ches; nij' rekál za manom! —

Druga: „Neprijimlji Ime Boga tvoga zahman.“

Dobro, dobro: primljit zahman neszmite ga niedan.

Na njega ni miszlít neszmis, — od lag kad ga pszujes;

Ar szamo neg onda ga ne zahman imenujes. —

Treta pak veli: „Szpomen sze, da mi Szvetke
szvetis.“

Jeszt, szpomen sze vasz tajèdan, da sze ne nalezsis!

Zato moras po Nedièlje jutro sze 'zpcosivat:

A ne k-masi daleko po blatu sze trudjivat.

Kakov bi to pocsvak bil?! Ne, tela ne trudi;

Nego dusu razveszeli: dojdi szim' med ljudi;

V-kércsmi pij, jij; pak chu ti ja jur toliko pomoch:

Da ches ovde moch pocsvat — Szabotu do polnoch!

„Postuj otca, matér, kot ti je Bog zapovidal:
Da ti dobro ide, i dúg zsitak budes imal.“

(V. knjig. Mojz. 5. d. 16. v.)

No, pravo: to moras csinit, dokle jeszi jos mlad,

Dokle sztarij csa imaju; — moglib' te izjerbat!

Ali znas: „Kad uzrok pade: padu i duzsnosztí.“

To ucsu vszi Moraliszte, i vszi Pravdoszlovci;

Zato, kat szu sztarij sztari: neszmis sze jih bojat;

Kad nist nimaju: jih miszi duzsan vech postovat.

Ali glede tebe uzrok on drugi nij odpal:

„Da ti dobro ide, i dug zsitak budes imal.“

Zato csa neg na to szluzsi, da ti ide dobro,

I dug zsitak budes imal, moras sztvarat sztverno.

A to znas: da „poszt,“ „molitva,“ „almustvo dilenje“

Nij na zdravlje, na dug zsitak, na dobro zsviljenje:

Zato, kad ki otac, mati tih nečinidu:
Va tom ditea nje poszlusat moraju i szmidu! —

Peta: „Ne umaraj“ veli jos iz sztare praude.
Toga necsin; nisz norac, dab' dosal na gauge!
„Zsvit, zsvit dat,“ kot szam znas, veli poszlovica;
Zsvi v-grihu, daj v-njem zsvit, — toj' moja pravica.
Pak b' ga mogal ubit, ki je jos v-miloszti szvetoj;
A da dús umarat neszmis: ne sztoji va Petoj! —

Seszta: „Ne praznuj,“ ali to Mojzes nij tak' piszal:
„Non mohaberis,“ toj: „hizstvo lomit“ je branjival.
To necsinte; prem b' po vasz i po me bilo verlo,
Da bi sze to szveto hizstvo vsze zaterlo.
Ali, kad sze jur zseniti, csinte, kot mi Turki:
Jednu zasze, pet uza sze pred, il' po poruki! —

Szedma pak veli: „Ne kradi“; ah, toga palajne!
Bog ocsuvaj; kraszt?! — pomucse?! — wie Diebe, ge-
meine?!

Pak zapert bit! neposten bit! — to szii k-koneu
szhrani.

Neg po 'nom sze dérzs', csa ucu Moraliszte szami:

„Melior est conditio positentis,“ to je:

„Kod koga je dugovanje, za onogaj bolje.“

Ii po 'nom: „Vszaki gleda, kak' laglje van 'zhaja.“

I: „Ki mazse, ta i vozi.“ „Doji, dok sze zdajja.“

„Vszakomu“ — velimo — „Szveteu ruka sztoji k-szebi.“

„Bil bi norac, da, kot drugi, i ja csimil nebi.“ —

Oszma: Krivo ne szvidocsi na bliznjega tvoga.

Hm! to ali neg veli, da ti ne csimis toga;

Ali ne: da drugi zate krivo ne szvidocsi,

Tèr ches lahko z-dobrum plajum vszakomu zboszt ocsi.

I csemu b' szvidocsil krivo? Zem' szii Advokata,

Ter ga vszakocs neg podbodi csaj' njegova „Rata.“

„Daj, ter che ti dano biti.“ Isehi, ter ches najti.“

„Tucaj, tèr chedu ti odpri.“ „Znaj put, nechcs zajti!“ —

„Ne pozselji tudje zsene“ — to veli Deveta;

„A ni tudjega imanja“ — to veli Deszeta.

Ljudi!... vi sze tako cšvèrszto zapovíð dèrzsíte:

Pak ne vidíte od nosza dalje, nego zsmíte;

Morate sze na rics dèrzsát, — veli: „Ne pozselji!“

Punktum: Zato ne pozselji; neg, kad mores — zemí!

Csa ti szama zselja haszni? Zemí oszta, zsenku.

Drugacs szii szam velik Oszal, imav chud pretenku!

Ovoj' razlog Deszeterere: dèrzsíte ju ovako,

Na moju pakl..... pszt! vrasz! pszt! dusu velim

vam daj' taka. —

No vidíte, mili družsci, vidíte szad kakoj'?

Doktor Lucif... veli da nij' po Vasu, neg takoj'. —

Takoj', takoj', i bit che neg csà do szmèrti tako;

Ali po njoj neche bit vech tako: neg onako,

To je: ki szad zvragom dèrzsú, pojt che im po vraszú;

A ki z-Bogom — po bozsju, kot zapovíði kazsu.

Kad u zsetvi iz psenice kukolj bude v-sznopih:

Chemo vidit, imali vrag pravo, ili — popi! —

A ti Doktor prokletatsz, Lucif... z Paklenice!

Zseljimo ti dusi teplo: Requiescas in pice!

Ti pak, mili Kalendarac! znas, csasz' lani piszal

Men'z bog jacsâk za postu, da juj vszaki ziznal?

Da ti bude koszt na mesztu: no, ko szu ti to te;

Negredu na lipe nóte, zacs? kad szu prez — kotte!

Gl.....ch.

S z m i h s i c o .

I.

Pripetilo szeje jednocs va jednom szelu, da je szelszoka szudca vol kaszno vecser z-pase domom pobegnul; va szelu je bilo jur vsze na pokoiu, szamo va jednoj zmaljahnimi oblaki hizisci je bilo jos szvitloszt vidit, kade je vech szuszedkij uz szvoje prelce szidilo. Ravno kad je najsztarja med njimi jednu povidajku o viskah i vragnoliji dokonjala bila, pogleda jedna zmed njih na oblok, i zaobti esernu trubiecu od vola, koga je szvitloszt tamo domutila bila, i je na oblok szvoj trubac vergal bil. Zakrikne perva, neznajuch od sztraha govorit, neg kot nima na oblok kazse, tako i druga, treta va sztrahu kriesu; medtim jednoj napamet dojde, i zgrabi szvetu vodu, poskropi vola trubac, dabi ovako vraga prognala. Ali ovo szeje volu dopadalo, ar zsajan bise, trubac jos diblje porine tulikajse i szvoj jezik van protégne.

Bilaj onda larma i zdvajanje, tako da szu jos i szuszedzskoj hizisi sze ljudi pozbudjali, za szvetu vodu proszili, ar im je jur zmanjkala bila, dabi ovako va hizisu hoteche vrazze prognat mogli.

Na veliku larnu szu sze tulikajse i neki junaki prebudili, ovi szu sze nazadnje poszegurali na ulicu van pojt, i szu vola kraj vagnali.

Ucsnja za one, ki va viskariu veruju.

II.

Dojde szkupa na ulici jedna szuszeda z-szvojum jur dugo nevidjenum priateljicium, ka je nju zbog szmerü njezinoga vszenek pijanoga muza batrila,

recsech: „Daj Bogu hvalu, da te je jednocs od tvojeja teszkoga krizsa oszlobodil!“ „Sziromah moj muzs, — veli ta druga — nemer szej vszenek hotil poboljsat, ali od velike zsaje nigdar nij lazno imal.“

III.

„Nud szad sze hoche vindar nave mnoge godine vsze iz zemlje van poskuljit,“ veli jedan szeljak szvojemu szuszedu. — „Bog obscuvaj! — odgovori on drugi — ja imam tulikajse tri zsene pod zemljum; z-jednum niszam mogal mist pocset, a pak sztoperv ziz vszimi trimi.“

IV.

Kad szu jednoga mudroga pitali, csa je jedna lipa zsena? je odgovoril: Jedna lipa zsena je esloviku va ocsimah: nebo; njegovoj dusi: pakal; a njegovoj mosnji: purgatorium.

P. Golubich, skobnik.

V.

Jedan ucitelj je szvojim diakom u skoli priliku o miloszerdnom Szamaritanacu, ki je onoga, — od razbojnikov pol ubitoga eslovika na putu nasal, k-szebi zel i na njega szkerb noszil, dokljen je zvracsen posztal, — razlagal. Za ovim je njim i nauka dal, kako sze z-bliznijim zahajati mora. — Medtim je upamet zel, da jedan diesak na njega i na njegov nauk ne pazi; zato ga pita: Ti Sime Pazovich! povi, ka bi bila tvoja duzsnoszt, kad bi ti na putu jednoga betezsnoga ili kot on Szamaritanac, pol ubitoga eslovika nasal? Sime sze szkocsi, ter mudro odgovori: Goszpodine ucitelj, ja bi ga csiszto ubil.

VI.

U jednon szuhom csaszu, kad je potok prazan bil i zdenci szu jur malo vode davali, je dosal va nekom szelu oganj van, ki je za toliko vechu vladu imal, csim je manje vode bilo. — Pervu nedilju po

ognju je szelszki szudac pred orikvum proglaszil: Postovani szuszedi! vidil szam kako szte pri ovom ognju nepripravni bili, i zato da vech toliko ne pogori, ja kod vas preposztavim vam zapovidam, da od szad vszaki gospodar tri dni pred ognjem pred szvoju hizsu jednu z-vodum napunjenu putnicu posztavi; — ki ovo zamudi, che pét dukat kastige plati.

VII.

Jedan bogatac na szvojoj szmertnoj posztelji lezsavei je dva advokate k-szebi pozval i kad szu dosli bili proszil, dab' blizu njegove sztelje — jedan na livu a drugi na desnu sztran szeli. Advokati miszlech da beteznik testamenat nacsinit kani, szu sze po njegovoj volji polag sztelje poszednuli. — Kad je pak beteznik jur dugo vremena va miru lezsal i nist nij govovil, szu ga upitali esa od njih zselji? Odgovovil beteznik: „Nist drugoga nego zseljim onako, kot je nas Goszpodin Szpaszitelj, med dvimi razbojniki umriti.

VIII.

Neki szeljak je prosal k-szvojemu szuszedu kolaru, ter ga je proszil, dabi mu sze va njegovoj nevolji szmiloval ter 80 dukat poszudil, ke mu je na vredi najzad plati obechal. Kolar, dobrega szerca cslovik htíl je njegovomu szuszedu rado pomoch, ali nij imal toliko pinéz; zato mu vako veli: Dragi szuszed! ja bi ti rado pomogal, ali nimam toliko pinéz, ako szí szmirom iz 60 ftí?“ No-veli szeljak, — ja szam szmirom, dajmi tako 60 ftí, ches mi bit jos 20 ftí duzsán, neg zato te proszim, daj mi csedulicu, da szí mi jos 20 ftí duzsán.“ I kolar mu szej' podpiszal.

Kad je ali kolar od szeljaka po vimenu pinezi najzad potriboval, je ov odgovovil: Csa? ja szam tebi esa duzsán? Glej! glej! — a' nij' szí meni ti 20 ftí duzsán? — Doslo je ada pred szudstvo i kolar je bil szilovan u szléd duzsánoga pizma jos jednoc szvoju mosnju odprit i njegovomu szuszedu 20 ftí plati. Kolar sze je zagovovil, vech nikomur duzsánoga pizma dat.

Mörk.

Zabavno-poucsni. Razgovor.

o hěrvackom pravopiszu.

Dobrohotnich Jura: Hvaljen budi Jezus Krisztus! Nevernich Toma, i szuszedi: Na vsze veke. Bog vasz je doneszal, szuszed!

Dobrohotnich: No, csa imate za zabavu, da szte tako glaszni, i puni szmiha?

Nevernich: Ovo szam iz kalendara stal „Katechetu pro-kletusza“, ter szí szuszedi nemoru szmiha utolít.

Poszvidocsich Sándor: No, mér je izstina: ta „Doktor Lucii“ po vrazsju zna razlagat deszeteru zapovid! — Pak vidite, kako na kratki neg, a jos vrlo razumljivo sze i po hěrvacku dadu najvaznije izstine jacseno popiszat.

Nevernich: To bi mér vsze dobro bilo; ali — szuszed! nij' to toliko po hěrvacku, kot vi miszlite; ter zato ni tako razumljivo, velite.

Poszvidocsich: A ko nij' tote po hěrvacku?

Nevernich: Csa szte na cselo upali, da ne zemete upamet va celom kalendaru szkoru pol ilirszkih ricsih?

Dobrohotnich: Szte vi, tecse Tome, jur kada ilirszke kojige va rukah imali, i pazljivo prestali?

Nevernich: Va rukah szam je imal, ali mnogo ih stal niszam; nisz' norac, da chu szí pojt jezík zvihnut.

Dobrohotnich: Kako pak morete rech, daj' va nasem kalendaru pol ilirszkih ricsih, kad sze jos nijednoc potrudili niszte zvidit, csaj' po ilirszku?

Nevernich: Szuszed! da chu vasz batom po cselu, ako mene szlaroga zeca za neznanoga zecsicha kanite dčrszat. Toga vam szí tu nedam zet, da szu va kalendaru ricsi: vsze, vszenek, vszaki, gdo, gde, tko, htíl i. d. po ilirszku; a ke bi i po nasu bile, szu cserkujami, pikujami na ilirszko lice szfukszane, kot: a', csaj, nij' z-něba neb', zszén z-ljudi i. t. d.

Dobrohotnich: Tecse Tome! a kakob' moralo to vsze pizszano bit?

Nevernich: Kako? onako, kot je va sztarih hěrvockih knjigah — va priszicskih.

Dobrohotnich: Vi, tecse Tome, i mnogi drugi sz-vami

te prizičke knjige najper donasate; misljite li, da su té tako zverseno pisane, da sje vech nist popravil neszmi iz njih?
 Nevernich: Prizicke knjige su po nasu, najverlije pisane.

Dobrohotnich: Hja, po nasu, pak — najverlije! Pravo najverlije, kad imamo skoro neg te szame; a i med szlipimi je choravi kralj. Ali na moje pitanje mi ravno odgovorite: Je li szu Prizicke knjige jur tako zverseno pisane po kervacku, dab' sje vech neb' moglo od njih zversenije pisat'?

Dvojejsich Sime: Mislim, dab' sje mogle esa, glade pisanja, popraviti, ali stiman ne va mnogom.

Nevernich: Da popraviti; pak morebit polag kalendarec, da bi iz hervackih veljek ilirzke naszale!

Szebojejsich Jandre: Ako ne i ilirzke ali sztanovito varazdzinske.

Dobrohotnich: Vidim, da mi nechete na moje pitanje ravno odgovoriti, kò vam ja moram odgovor dat. Vidite, szuszedi, za koliko szu n. p. ugr i va szvojem jeziku glade govora i pizma pred nami hervat: pak mi jos ni najucsnijsa ugra nechete csut rech, daj' ugarski jezik jur csiszto izvrsen. A vi mislzite, daj va tih jedimh prizičkih knjigah nas jezik i pravopisz do „non plus ultra“ dosat. Ali csekte, kad kalendarec vszenek te prizičke knjige pod nosz rivate, ko dajte mi szimo ta „Preglad sztaroga novoga zakona“, i ja chu van oosevidno dokazat, da szpizatelj prizičkih knjig ni jednoga jedinoga pravila (regule) grammaticznoga ni syntacticsznoga nij poznal; da nij imal ni idee o hervackom pravopisu (Rechtschreibung); da nij poznal padezsev (casus); da nij znal, kada sje ima hosznovat: verbum durativum, reciprocum, frequentativum, iterativum; nij znal kada ima szlat vrime durajuče (tempus imperfectum), proslo, davno proslo buduče (futurum exactum); njemu' optativ i conjunctiv vsze jedno; infinitiv i supinum opet vsze jedno; ne pazi na mala ter velika szlova; da, jos logov (praepositio); ne pazi na mala ter velika szlova; da, jos skoro na nijednom mesztu ne posztavi dobro piszmenih zlamenjev, (—; —; —; —) i mnogo drugih pogrisak sje nahadja va tih knjigah, i jedna nedoszlednoszt (in consequentia) drugu vaganja.

Trimi: Hoho! cslovicse mladki, ne tako viszoko z-noszem! Poszvidocsich: No, Jura, dobro sje dèrzste, ar ako preszlabi buduče, chedu vasz szcsehat!

Dobrohotnich: Nista sje nebojim; mer mi je patron „vitez jaki“; Odprite mi neg knjige, kadèh chete, meni je vsze jedno.

Szebojejsich: No neka bude; pocsnite ovde va „drugom delu na 110te sztrani: „Szpodoba od Tezsakov va vinogradu.“

Dobrohotnich: Vidite jur va ovih petih ricsah szu jur dvi pogriske: Szpodoba od Tezsakov; ovde je predlog (praepositio) od z-genitivom, a maral bi sztat predlog o z-lokativom:

o tezsakih. Od tezsakov je, kot i vsze drugo ovomu szpodobno construiranje, zlo razumljen germanismus — von den Tagelöhnern. Ali to von nij' ab, neg de operariis — a munkásokról. Mora sze tako govoriti: ja povidam o priliki, govorim o pravici, szvidocsim o njem i. d. Imal szam jedne sztarosztare evangjeljne knjige va rukah, va kih je ovako sztalo: „cslovik ne szivi szamo ob kruhu“, ne od kruha. — To od hasznovano onde, kade je razumak — de —ról — über, veliku nerazumljivoszt uzrocsi: n. p. Ja govorim (= ego dico): ako ovo na terpni nacim (forma passiva) obèrnem, ko che bit: od mene sze govori (= a me dicitur), ter i onda jos ja govorim; ali kad kanim zrech, da drugi govoru, onda mora ovako bit: o meni sze govori (= de me dicitur). Poglejte nerazumljivoszt va pèrvasnijh evangjelnih knjigah (2ga masa na Bozsich): „Spoznali szu (pa-zliri) Rics, ka njim bise govorena od diteta ovoga.“ Povite mi szad, jeli dite govorilo, ili drugi; Bud drugi ar, po djacsku je: quod dictum erat de puero hoc — a gyermektől; ali po hervackom piszanju bi bilo — a puero hoc — a gyermektől; csaj krivo ter mora bit — govorena o ditetu ovom.

Va vinograd' — moralob' bit: „va vinogradu.“ Hervacki jezik, kot znate, ima tri szpole (genus): muski, szenszki i szrednji szpol; n. p. ov musz, ova zsenà, ovo dite. — Ima dalje szdam padezsev (casus): nominativ — genitiv — dativ — accusativ — vocativ — praepositionalis ili lokativ (kad nigdar prez predloga, i na pitanje: kade? ubi? sztoji), i szedmic: instrumentalis ili sociativ-a. Nut je pri szamosztavnih imenih (Hauptwörter) va jednom broju (singularu) dativ z-lokativom vszenek jednak; ricsi szensz-koge szpola idu va ovih dvih padezsih vsze na i; n. p. zsem — pri zsemi, zobi — na zobi; a ricsi muskoga ter szrednjega szpola idu vsze, prez iznimke, na i; n. p. muszu — na muszu, zelju — na zelju, ditetu — pri ditetu. Krivoj tako va vszih Ficzkih knjigah piszano: va vinogradu, na nebi, na szeli i t. d. Piszatelj sje neszmi po usztoh ljudih dèrzsat, nego mora szebi doszledan (consequens) bit: zacs pak ta isztii Ficzko ima lokativ vred na i vred na u? n. p. nigdar ne pise: „na szvit'“ — „va zsitk'“, nego: „na szvit'“, — „va zsitku“; esa szvit, zsitak nij' tako iszto szamosztavnik muskoga szpola, kot je i vinograd'!

Va hervackom jeziku skoro nist nij' iznimak (exceptiones): esa bi szamo lokativ imal dvoverzstan docsetak, na i, i na u?

Glejmo szada, kako mu ide va visebroju (pluralu.) Va pluralu ima genitiv pri vszih pridavnkih (Beiwörter) i zaimenih (Fürwörter) — a lokativ pri vszih imenih (Nennwörter) H. Ficzko je kadgod pridavniku vèral H a szamosztavniku ne, vel e contra, prem regulu vszaki principista znat mora; a na najvech meszih nij' nijednomu H posztavil, ter je tako genitiva i lakotiva z-nominativom jednoga koga nacsil; „a to nij' moguče va celom jeziku. On pise n. p. „Va nassi botribesinah,“ — szamosztavnik ima H a zaimè ga nima: Na 36toz sztrani pise jos smishte:

„Uffai sže v-jednoga

va nevolji Boga

Kih je vszih nevolji (= nevojah = potribsinah)
Pomochnik naibolyi.“

Nechu nist pitat za metrum, neg to chu povidat, daj' „vszih nevolji“ kamil bit lokativ visebroja! — Na 110sizrani: „va lipi hizas“ (= lipih hizasah) — „na nyigovi dari“ (= njegovih darib) — „po pravi puu“ (= pravih putih). Ovo sžu vsze nominativi, a lokativi b' morali bit. —

Pri pridavnkih i zaimenih va singlaru nij lokativ jednak z-dativom, kot pri szamosztavnikh. N. p. dativ: „malom u ditetu“ — lokativ: „na malom ditetu“ „nasem u goszpodin u“ — lokativ: „po nasem goszpodinu.“ Krivoj tako va vszih hervatszkih knjigah piszano: „Po izstom Krisztusu Goszpodinu nassemu.“ Po je predlog, izstom i nassemu sžu zaimena; cela izrekab' morala sztat va lokativu: izstom je va lokativu — nassemu je va dativu! Ecce, qualis concordantia!

Stimo szad dalje (Sztir. 110): „Ucseniki sžu jednucs (jednocs) Jezusa pitali (pitati), (: Goszpodine (, vel!) csa ochemo.“ — Ficzko szklanja ovako: ochu, oches ochu, ochemo, ochete, ote — vechput: ote. Hochu (szkrajeno: chu, kako: jez zam = szam) je pochmochni glagolj (Hilfszeitwort) tēr znacsi = ich will = ich werde. Infinitiv mu je: hotiti — htiti, nigdar = otit — titi. Participium perf. = hotit — htit, nigdar = otit — tit; trela oszoba va pluralu = hochedu — chedu, nigdar = ote — otte, ove zadnje dvi ricisi cziszto nist ne znacsu. Po koj pravici szmi gdo ovoj ricisi to je zet? Velimo li po otljiv — po otan — dobro otan? Nij' li ovako pravo: pohot = lživ — pohotan = lüstern, dobrohotan = wollend?

„ki szmo sža (vsze — collectivum) csagod (kad je piszal sža, bi consequenter bil moral piszat: kagod) szmo jimali (imali) osztlavili.“

Vi, Nevernich, sže toliko gorljivite na Kalendarec, csa pisu: vsza, vsze i. t. d. i toga w im nikako dopuszitit neb' radi; povite mi tako, csaj to sža, sže, szi.

Nevernich: sža je = alles, sže = alles, szi = alle.

Dobrohotnich: Ja velim, da je sža — nist, a sže je szkrajeno = sžebe, a szi je = sžebi (sui, sibi, se). Kad bi n. p. ja po vasu piszal: „Ja szam sže sže naucsil“ = ich habe Alles erlern't: povite mi ko sže je reciprocum, i ko — indefinitum? Nevernich: To zadnje je znacsi = Alles.

Dobrohotnich: Ja velim, daj to pērvije, ako hochu, koj to zadnjije, kad sžu obadvi ricisi jednake. Ali glejmo dalje na 111 szizrani: „Jos sžu szi jednaku placu (platju) prijeli.“ — po piszanju moram ovo ovako razumit: doch haben sie sich (= sibi = sžebi = szi) gleichen Lohn empfangen! Ali ovo va 7. retu

od zdol: „ar va ovoi dvojoj zapovidi sže zapira sže, csagod“... (purissimus germanismus: sže zapira = wind eingeschlossen!).

Ali povite mi, Nevernich, kad toga w (= vsze — vszaki — vszenek...) tēpit nemorete, csa je to va hervackom: la, lo?

Nevernich: To tū nij' nist.

Dobrohotnich: No kō mi ne zamirite, da i meni tō sža nist nij', ar ja szam tomu la, lo tum izstom pravicum z krajhitil, kum vi kalendarcem w krajhitate. Pazite: zali = der schlechte, ima va zseuskom szpolu: zala = die schlechte, a va szrednjem; zalo = das schlechte. Ali zal = ein schlechter, ima: zla — zlo, pervo sže naimē adhiti: z(a)la — z(a)lo; csa va hervackom neizbrojnoput najperdojde, n. p. tuzsan — tuzs(a)na, duzs(a) — duzs(a)na; zszajan — gladan, jedan i. t. d. Pazite szad — tecse Tome — kako zal — zla, tako i vasz = aller — ganzer, ima va zsenackom szpolu po reguli vasza, ali pervo a kot kod zla, sže vanhiti, tēr osztiane: v(a)sza = vsza; tako i v(a)sze = vsze = ganzes, i vsze druge ricisi, kim je vsza — vsze koren: vszaki, vszagar, vszenek i. t. d.

Poszvidocsich: No szuszedi, zszeljiteli jos szvitlijega dokazanja za tō vam odurno w?

Szebojcsich: Hm! hm! toga doszle niszmo znali, da je vsze neutrum od vasz, ter tō w korenici szlisi!

Dvojcsich: Szada vech ne dvojinj, da kalendarci ili mērvu pravo imaju.

Dobrohotnich: Ovo je jos jedna rics: „jimali.“ Ich habe = sže ne pise: jimam, nego prez j = imam; ar jimati je frequentativum simplex od jeti, n. p. pri — jeti, za — jeti, frequentativum compos: prijimati, zajimati. — „Da nje po njihovoi.“ Ficzko krivo pise i meszto j; ar regula je: za vszakim szamoglasnikom (Selbstlaut), kade najperdojde glasak (Laut) i, mora sže pisat j; ar ki hervat szprogovara: mo-i-o-i-tvo-i-o-i, nego vszaki veli: mojoj tvojoj: Ako Ficzko pise: mojem, dajem zacs opet pise: moi, dai? Vanzneto je: naimē (ne: naimre) = namentlich, zaimē = Fürwort, kad sžu ovo szpojene ricisi: na — imē, za — ime.

Dvojcsich: Csaj to opet za ilirsku rics: szpojene?

Dobrohotnich: Vszaki hervat zna za jedno drivo na krovu, komu velu szpojka; zmiszlitē szi, zacs sže veli szpojki — szpojka pak chete i to znat; csa je — szpojiti. —

„Kada je Jezus Ucsenikom ovo razlagal, dossal (dosal) je k — njemu jedan cslovik va Praudi ucšen.“ Ovde chu neg mimogred opomenut, da Ficzko va ovom „novom zakonu“ vech meszih nij razlagal, on da je dossal k-njemu piszmoznanac, to je on, o kom evangjelje na 12. u Ned. po Duh. govori, a to mij' isztina; ar Szpodobu o tezsakih, ku szv. Mate ev. va 20tom delu popisuje, je Jezus na koncu Februar, ili z pocsetka Martiusa, szkoro miszec dan pred

szvojum szmértjum povidal; i kad juž dokonjal, nij — kod pise Ficzko — prilike o milosžrdnom Szamariancu (Luka 10. delu) povidal, nego je rekao: „Nul, szada gremo va Jerusalem“ (Nedelj. Quinquages. Luk. 18, 31). A priliku o Szamariancu je mnogo pèrje jur povidal bil. (Cornel. a Lapide „Chronotaxis.“ — Maldonatt . . .) Pri svetlom evangeliu sje nezmu takove pogriške sziat —

Ali csemu chemo pojt po redu; odprite mi knjige, kade vasz je volja. Ecce, ovo opet na 28oi sztrani, va 3. redu od zdol: „i mi szmo dusni sje k-tomu (na to) tersziti.“ Ficzki, i vszim, ki kalendarce nepreszatalno opominaju „da sje povèrnu k-sz taro-mu pizsanja nacsinu.“ je s pak zs vsze jedno, a nezepmu upamej; da kad velim: „mi szmo dusni, to nij (kot je Ficzko kànil zrech): — wir sind verpflichtet — schuldig; nego to je to-tiko — wir sind seelig — imamo dusu! Tako pise Ficzko, i drugi za njim vred: mus, a vred: muzs; sena — zsenaj; hisnoga, hisza, szlosno (nov. zak 43. sztrana), kot dab vsze jedno bilo s, ali zs! Ej! a nij vsze jedno. Glejte, glejte na nasoj sztrani (110 toj)

„Ne krati vam zato ga

Bog lipo sje saliti

Ali sala z-csiztoga

Szereza mora zvirati.“

Ovo chu szad, kot je pizsano, na nimsko pre obrnut, ali — risum teneatis!

„Verwehre euch nicht dafür (zatoga — für den)

Goit schön zu spassen

Aber der Spass muss aus reinem

Herzen entquellen!“

No, goszpni veterani, — bud je vsze jedno s pak zs!! — Ali ovo vsze kazse, da ovdè nij ni cvèrke poznanja o etymologies kih regulah. Va hèvackih ricsah sje, dragi moji! obratja na s, a s na zs prez vsze iznimke (sine exceptione); n. p. dihati disem, nihali — nisem, puhati — pusem, duh — dusa, uho — usi i. t. d. — a s, kot velim, na zs; n. p. lagati — la zsem, pomá zsem — pomá zsem, mogti (— mochi) — mozem, mo g uch — zmo zsan, dóg — du zsan, dóg — du z sicsak, szluga — szlu zsi, szloga — szlo zsan tuga — tu zsan, i. t. d. I ovo zs sje neg onda na s oberne, kad za njim tvèrd szuglasnik, k szledi, n. p. drug — družsica — društvo, muzs — musko, té zsak — teski i. t. d. — Polag ove iszte regule sje i z na sz a sz pred mehkimi szuglasniki na s oberne; n. p. nizak — niszka; vizok — vislji, miloszt — milo stjum. i. t. d.

Dvojejsich: Tako mislíte, sje — milostjum mora pizsat sz — tjane sz — ch?

Dobrohotnich: Po reguli sje mora tako pizsat, ar je na koncu s, a suffixum je jum; tako i: brat-ja, plat-ja, krat-ji, csis-ji; vindar kad je jezic za toliko lipsi, za koliko j krajji, miszljum, nist

ne pacsi, ako pèremo bracha, krachi, dica, oca, hèvacki (— hèv-vatszki) braci . . .

Dvojejsich: Ali povite mi, Dobrohotnich, zacs szu Ka-lendarci to y csiszo odhititi, ter pisu vszenek s?

Szebojejsich: Da, da, to s najvechi zblud nacsinja.

Dobrohotnich: Hm . . . zacs! . . . zato, kad hèvacki jezik u pizsmu nit nima, nit ne more imat y; a i Ugri doszt szèrbu, da sje ga oszlobodu; perzse szu pizsali: vallyon potom: valjon, szad: vajjon; perzse: teljes. szad: teljes. szad: prem ga pri vszih mehkij szuglasnikh jos nemoredu csiszo odhitit. Ali hèvati moradu imat s, kad sje pri njih izvodne ricsi (abgeleitete Wörter) szlovom s szlazu N. p. ov zeleni; iz ovoga chu comparativ nacsinit, ako dodam jedno s — jeleni — j, pak jos szpolne s, a, e ter che bit: zeleni — j — i — zeleniji — zelenija — zelenje. Ki pridavniki pak docsinju va korenci na s, e, oni to i nominativa odhitu, ter osziane neg ji, ja, je; n. p. csiszi — csist(i) ji — csis — tji, bledi — bled(i) ji — ble — dji. A ki pridavniki docsinju na ak, ek, ok, uk, u comparativu ove szlovyke csiszo odhitu, ter sje goloj korenci pridaje s comparativum, pak i, a, e: n. p. lan — ak — tan — ji — ta — nji; dal — ek — dal — ji — da — lji, sirok — sirji, dug — duzsij. — Tako i participium praet pass pri glagolèhna iti: n. p. szuditi, — szud je koren, k-njemü sje doda jen (Bildungs suffix), ter nasztane szud — jen — szu — djen, mol — iti — mol — jen — mo — ljen, csiszt — iti — csiszt — jen — csis — tjen, — kan — iti — kan — jen — ka — njen; csin — jen — je — csin — je — nje, szol — jen — je — szo — lje — nje. — No szad tu vidite, odkud to s dohadja, da iz d, g, l, n, t mekhi szuglasniki: dj, ej, lj, nj, tj, nasztanu! Ako to s kanite krajhitit, ko ricsam ravno takov kvar csinite, kot csinite i onim vsza vsze, kad v krajhitite. Za Boga vasz proszim, razumite me vszi szkupa jur jednocs dobro: Mehki szuglasniki, ki va hèvackom najvechputih najperdojdu, szu lj, nj, tj, manjeputih gj, dj; ali l, n, s, e, e, e, e, niszu va szebì mekha szlova nego kad pri szlaganju ricsih (Wortbildung) s-njimi szkupa dojde, onda nasztanu mekhi, nerazlu-csljivi glasniki, kot szmo jur vidili; i toj vszenek, kad ovi mekhi glasniki na sz èd, ili na koncu ricsi sztoju. A csa onè nalizse, ki na pocetku ricsi sztoju, nechu mèr priszech, da pravo znam, nego miszljm szi, od kud dohadaju; n. p. ljubiti, ljudi, ljuto. Va sztaroszlavenszkom je: lubiti, i csebi, i szlovaki velu; lubim, ljudi; to s szu tako, stlimum, nasi hèvati va govoru na lj nacsinili, ar hèvatom je navadno iz tvèrd e ricsi vszagdar, kad neg moredu, mehku nacsiniti; to sje oszebujuo sztane pri ricsah, kim korencia ide van na usztmene glasnike (labiales — Lippenlaute): b, p, m, v; i na gerlene (gutturales — Kehlaute): g, k. Po reguli naime bi bilo pograb — jen, zalip — jen, prim — jen, ozsiv — jen, zob — jum, kèrvjum; ali ovoj hèvatu jur pretvèrdo, ter szi poszudi i, da

nu bude rics mekija, ter veli: pograv — ljen, zalipjen, primljen, ozsvljen, zob — ljum, kervljum; tako izsto je po reguli; mog — ti rek — ti, pek — ti szik — ti, tuk — ti; — i ove ricsi sziz — mescha, ter veli: mochi, rechi, pechi, szichi, tuchi i. t. d. A esa nalizse ricsi: njega, nju, njoj, njihov i. t. d.; va ovih nij mehki glasak na poesetku, ar nominativ je: on, ona, genitiv bi bil: on jega, on je... I dan denasnji szlabi poete, kad im versus neche doszech pisu meszto ta, to, ti, te — diser, dise: ota, oto, oti, ote! — Poszvidocsich: No szuszedi, ki chele bit szada vasemu y-nu advokat?!

Dobrohotnich: Nekate, proszim, domine Alexander, va rics mi upasz, jos imam mnogo o priszieskich knjigah rech.

Nevernich: Jos niszte dokonjali?

Dobrohotnich: Jos „syntaxisa“, „Ornate“, ni „poësisa“ niszam ni opemenul! Ficzkó pise: „kruto pazila“ — „kruto ljubil“ — „kruto rado vidil“ — „kruto pobožsan“ i. t. d. Kruto je — grausam — kegyetlenül: krutnoszt — okrutnoszt — Grausamkeit — kegyetlenség, okrutnik — der Grausame, der Barbar; ergo: kruto ljubit — grausam lieben — kegyetlenül szeretni! — Ficzkó pise (41. Sztrana): „poganszka zsenaa“, szki, szka, szko je suffixum possessivum, ergo na meszto genitiva, i zato: „poganszka zsenaa“ nij — ein heidnisches Weib pogany asszony, nego — ein Weib der Heiden — poganyok asszonya. Nij dobro recseno: „hérvacka mati“ — eine kroatische Mutter — horvat anyja; ar hérvacka mati je — Mutter der Kroaten — horvátok anyja — mater croatorum, nego: mati hérvacka. Ne: „Simona Cyrenenszkoğa“, nego: „Simona Cyrenena.“ N.B. Ficzkó o ovom Simonu veli: „Va ovom Simonu je nuli Jezus jednucs nasal eslovika, ki je nyemu szluzsil.“ ar Simon rado Jezusado zlahkotil, i rado mu krizs pomogal noszit, toga neverujem. Jezus je szkrovan uzrok imal, da je Simonu prepusztil krizs pomoh-noszil; a evangjelja kazsu, da Simon nij htíl rado pod krizs szluz-pit, neg da szu ga priszilil morali: szv. Mate 27 d. 32 v. veli: „hunc (Simonem) angariaverunt ut tolleret crucem eius.“ — szv. Marko: 15, 21: „Et angariaverunt praeterintem quem-piam Simonem“... Angariare je — cogere — priszilil. (polag: „Jahn — Archeologia biblica“, pag 388) A szv Luka veli 23, 26: „apprehenderunt Simonem... et imposuerunt illi crucem.“ to je: „zgrabili szu Simona — ter szu mu navallili krizs.“ Szveli Otci (teste P. Ventura) velu, da szu ga zsidovi vanjszki szlilii, ali neb' ga bili mogli priszilil, dab' ga Jezus neb' bil znutra voljum vsemoguchum priszilil, zacs? to razlozsi homiletica. —

Ficzkó nigdir nezna, esa je genitivus possessivus ili sub-jecti, i csaj' genitivus objecti, N. p. njemu: „ljubav Bozsja“ — i „ljubav Boga“ vsze jedno; a ljubav Bozsja (amor divinus)

je ljubav, kum Bog nasz ljubi: a ljubav Boga (amor erga Deum) je ljubav, kum mi Boga ljubimo. Glejte jeli vsze jedno: „szila vojakov“ — eine Menge Krieger, i: „vojacska szila“ — die kriegeri-sche Macht; „szud vina“ — ein Fass Wein, i: vinszki szud“ — ein Weinfass. — I kad nasim kalendarcem v-ocsi metjete, da nera-zumljivo piszu: kó pogtjemo nekoliko Ficzkóne razumljivoszli: „Szitari zakon“, 160. Sztrana: „je... Onias, jedan kruto pobošan eslovik csaszil velikoga Popa va Jerusalemszko i (— szkoi) Czrikuvi (erikvi) obnassal! — Nov. Zak. Sztrana 40ta: „Goszpodinu ja jos va nicsem dvojjim — Herr, ich zweifelte noch an nichts (va nicsem — in nihilo; va nicsem — in ali-quo). Sztrana 41: „da szvojjim szuszedom ov veszel valosz doneszse. —

Sztrana 153: „O da tvoje Jime (Ime)

Ovden sztalno dicsim,

Meni dano vrime

Hasznovito sztrosim (= verzeihren = vernichten!) Da kad budem moral

Racsune (i jedan che doszt tesko pojt) davati. —

Sztrana 159: „Da sze nigda (= niemals) budem

Va nebi (va nebu) veszell (i)

Dai, (daj) ta tamo pridem (i)

Kamo szam zaidt zseljil (a szada vech ne zseljis? ?)

Sztrana 163: „Zato ne prebirui (na surlici? ?)

Na szvitu med ljudi,

Neg one prestimai (uj, aj),

Ki sze lucsu hudi (= voluit dicere: qui se se-parant ab iuquis?) ect. ect. No hérvaci! velu, da bi Kalen-darci tako piszali, kot Stikaprni govoru (kánu rech; kot je va priszieskich knjigah), ondab' je od zszadina do Jandrofa vszi hérvati dobro razumili! No kó szad pozivam vsze, od Slikaprona do zsi-dana, od Jandrofa do Traistofa, neka mi povidu do k-letu, kacs sze imaju vszi ovi zgora oznanjeni izgovori razumit; i oni o „saliti“ ter „sala“; ali to chu szí vanznet, da njim nijedan „studiran“ eslovik povidal, a ni va piszaju szu ni piknja premitit neszmi! —

Hochete i germanismusev? Sztrana 65. „Szkim sze nigdir ni (nij) uftal (ufal) zazajati (zahadjati, koren: hod), ai (ali) — aber, ili — oder) njemu pomoh nosziti — Hilfe bringen! Lipi mojt! nosziti — doneszti — prineszti — prinasati; szkocsiti — szkakati — poszkakivati: piszati — zapiszati — zapisivati — nij vsze jedno. — Sztrana 42: „Fako sze Ucsitely veszeli, ako upamet zimije, da szu nyigove (njegove) ricsi zselyno gori zete — gerne aufgenommen! Nimac! vidis i ovdeszti krivac!

Ficzkó nezna razlikovat szedmoga padezsa, kada je „instru-mentalis“, i kadaj „sociativus.“ Ki szte pripiszte bili, „chele szo

szpomenut znat jeli: „baculo“, ili: „cum baculo percussit“ Szedmi padezs je sociativ, kad sze esa va družstvu uscini; n. p. Petar mlati sz-Pavlom tér z-Jandrum, t. j. vszi tri szkupa mlatu; a instrumental je, kad sze pita: csim sze esa dela, ter onda nesz-mimo verch predloga s z, z; n. p. Petar mlati cipom, Paval mete krez. Krez je hindurch = át, által valamin; n. p. krez drivo zvértat, krez daszku szirijit, krez oblok skzocsit; ali neszmi sze rech: krez Duha szvetoga, krez Jezusa Krisztusa, — krez Mariu rodil! (esset haeresis): nego po Duhu szvetom, po Jezusu Krisztusu i. t. d. ar i nevelimo: krez szlugu szam ti porucsil, nego po szlugi szam ti porucsil. — Ficzkopise: dai meszto: dajpraesens pi meszto, pij (praes: pij-em) i. d. — csuda meszto: mnogo (csuda = die Wunder.) n o g i, n o g e meszto = mnogi — mnoge (nogi = dem Fusse, noge = die Füsse); nigda meszto: negda (nigda = niemals, negda jemals); nigdo meszto: negdo (nigdo = niemand, negdo = jemand) . . .

Nevernich: Esa zgribijate szada Ficzki vszaku rics! povite mi neg, zacs Kalendarci pisu: gdo, gde?

Dobrohotnich: Veljek, veljeki! Glejte, tecse Tome —: nigdo je — niemand; vi mer govornite: nigdot, vszagdat, nigdir; ali to zadnje r je neg „biszi cujbok“ — figura etymologica „P-r a g o g e; kot je va deacskom n. p. dici er = dici, fari er = fari, haberi er = haberi. — Tako „ni — gdo je — niemand“ = senki, ni — gde je — nirgends = sehoh: gdo je tako pronomen interrogativum sine discriminine generis = wer? kiesoda? gde? = wo? hol? ki? je = welcher? ká = welche? gdo? wer? a ne Ficzkino do? ar do nij' zaima (pronomen interrog.), nego je predlog (praepositio) i potribuje genitiv = do kraja = bis zum Ende, do sztene = bis zur Wand, do kérvi = bis zum Blut.

Iz ovoga vsze je vidit; da Kalendarci nist nisu od sztaroga pisanja preminiti, neg ono, esa je po regulah moralo preminjeno bit: hitih szu uz e — z. kraj, kad toga z nij' triba; to csinu i Ugri; — vérgli szu va pisanje v, pak na meszto y — szu posztavili f: a to szam vam na szvitlo pokazal, do po regulah mora tako bit, e, v, tér f je novo, ono drugo je vsze sztaro. Dvojeccsich: Esa velite? ono drugo je vsze sztaro? a kade szu va sztarih knjiga te neizbrojne piknje i esérknje, ke va kalendaru sztoju?

Dobrohotnich: Te piknje tér cserknje szprogovaranju nista ne pacsu, a na bolju razumljivost mnogo szluzsu. To bud, znate, esa je za razlik med: non est = ist nicht, pak: nec = nec = weder — nech? Tako pazite szad: nij' je pomocni glagolj od: ne — je — szam = niszam, tér sze ovako szklanjaja: niszam, niszi, nije (szam, szii, je). Va tretjoj oszobi szklanja: szgovaramo, neg meszto njega metjemo aposztof () = nij', da ovu rics (verbum = Zeitwort) razlikovat (distingueret) budemo

mogli od: ni — ni (= niti — niti) = nec — nec. N. p. „va veresu nij' ni vina, ni piva = non est nec vinum nec cerevisia.“

A esa naglaske (accente) nalizse, ti szu va hervackom mnogoput tako potribni: da prezs njih nist nebi razumlili. Naglaszi szu tri: kratki = accentus brevis (), ostrí = acutus (), i zavinjenu = circumflexus () Razumile mi ovo prez accenta; „Mucsi, ter me ne mucsi, neg mucsi.“ — Luka kupi luka! Palica je iz driva, kot i palica.“ Ako po onom, esa rech kanim, pomejsjem naglaske, chemo véfjek razumit vsze: Mucsi, ter me ne mucsi, neg mdsi Schweige, und plag' mich nicht, sondern bestreue (den Teig) mit Mehl. — Luka kupi luka = Lucas kauft Zwiebel. — Luka kupa Luka = den Zwiebel kauft Lucas an. — Palica je iz driva, kot i palika = der Stock ist vom Holz, wie auch das Gestell. Toko je: pitati = fragen — pitati = mästen, dúha = des ili den Geist — dúha = der Geruch, vráta = des Halses — vráta = die Thüre i. d.

Kalendarci meju szamosztavnikom muskoga i szrednjega szpola va instrumentalu visebroja circumflexa; n. p. setje sze med zelenimi verú. „To je zato, kad bi po reguli bilo“: med zelenimi verúti mi, ali to sze odhiti, ter osztalo dvoj i kratko na jedno dzsicsko i szkupa szvitopozsta ne = vert — imi = vert — i — i = vert? Zbog ovoga isztoga uzroka sze i na druge ricsi mora ov naglasak metat, oszebuino va genitivu visebroja n. p. zsen, dán i. t. d.

Poszvidocsih: Miszlim, najbolje bi bilo, da bi hervacku grammatiku stampanu van dali.

Nevernich: Hja, a ki bi znal takovu szpiszat?

Dobrohotnich: Ja znam, daj' jedna jur pred vecimi leti szpiszana, ali szpiszatelj sze je ne szegura pod stampu dat, ar gdo bi mu ju hotil kúpti, tolikimi neg za Ficzkih pravopisz vicisu?

Szebojeccsich: Ali szte, vi Jura, tomu blazsenomu Ficzki zavdali szad i poszlidnji udarac!

Dobrohotnich: O ne, tecse Jandre; ja Ficzku ravno tako prestimavam, kot i vi, i velim, daj' bil najverlijji hérvat va vszroj krajini; ki nij' szamo neg glavu tér pero, nego i szvoju pineznu mosnju hervatom za ljubav aldoval, i zato che bit vszenek piac me-moriae cslovik. I bar bi neg bil imal blazseni Ficzko uza sze jos koga Ficzku, kó bi nam szad jur taglje bilo „siczkandozni“ hervackim pisanjem! Ficzkoi imal szvetu volju, csiszto nakanjenje i veliku ljubav, on je pocsel ali nij' mogal dokonjat: zacs bi radi pak mnogi onim zasztupljat, ki bi radi po Ficzkinih sztupinah pocset i dalje put pregazit, ~~ter~~ buduchim piszateljem, a i velik vrimenitii i dusevni kvar hervackomu narodú! Meszto prepérdanja bi bolje bilo pero v-ruku zet, ter esa hasznovitoga piszat.*)

Poszvidocsih: Szada szte pravo rekli.

Szebojeccsich: Kako chemo esa piszat, kad, csujemo, ti

*) Dobro jutro, Jure!

*) Bog daj Gazzi!

kalendarcí jednemu celo pisanje tako prevernu, da po stampi vech ne pozna svozjega dela?

Dobrohotnich: Dragi moji! to je pravica vszakog izdatelja; ar kakov galimathias bi van dosal, kad bi izdavatelej vszako pisanje onako stampat dal, kot mu sze posalje? On mora za celu stampu odgovarat, zato mora i gledat, da cela stampa glede szlów i piszmenoga nacsina jednaka bude.

Dvojecsih: Na szad szte nasz malo uputili!

Szebojecsich: I ja sze vech ne bojim toliko, da chemo ilirci naszlat.

Poszvidocsich: Budimo neg csiszti hervati perije!

Dobrohotnich: Bit chemo, ali sztoperv onda, kad onomu pravo damo, ki pravo ima!

Gl.

U p o m e n a: Razgovor che k-letu va ovom kalendaru dalje szledit; ki od GG Predplatnikov kakovo takovo dvojenje o nasem pravopiszu imal bude, neka to izvoli Izdavateleju na znanje dat, — vszakomu chemo doszatan odgovor dati.

B È R Z O J A V.

G. I. Z. H. Jandrofi; — ter P. G. Paingerti:

„Csaj' odbavno, nij' osztavno.“

V szim G. G. Piszateljem: Ki nasz va nasem delu hotili budu dobrovoljno pomagat i za buduče 1866 leto va nas Kalendar csa hasznovitoga piszat, — proszimo je da nam svozja piszanja izvolu do konca budučegá Marciusa knam Koszeg poszlat.

Popisz szajmov.

Apati (zala) 4. Juniusa, 1. Szept. 30. Okt.
 Arpas, 6. Jul.
 Aszonyfa, (ostfi) 13. Jul.
 Becsehely, 19. Mart. 11. Juni. 1. Szept. 13. Okt.
 Bér, (kis) 24. Apr. 19. Jun. 14. Aug. 6. Nov.
 Bereny, (Lovas) 2. Apr. 22. Maj. 31. Jul. 2. Nov.
 Berencez, 7. Apr. 13. Jun. 11. Aug. 29. Dec.
 Böi, 6. Febr. 5. Maj. 19. Aug. 4. Okt.
 Budini, 1. Mart. 24. Jun. 14. Szept. 30. Nov.
 Csakanj, 3. Maj. 8. Aug. 10. Szept. 14. Nov.
 Csaktornuja, 3. Febr. pandiljak po cvit. ned. 30. Jun. 3. Aug. 13. Okt. 25. Nov.
 Csepreg, 6. Marc. 17. Apr. 1. Jun. 22. Jul. 29. Szept. 19. Dec.
 Csernji, 12. Marc. 13. Maj.
 Celji (malom) Pandiljak pred Duh. 10. Jun. 11. Aug. 15. Nov. ter drug. kor. Pand.
 Cenki, 24. Apr. 31. Okt.
 Deveszer, 25. Jan. 1. Maj. 6. Aug. 1. Nov.
 Egerszeg, (Puszta) 6. Jan. 4. Febr. 9. Maj. 15. Jun. 1. Szept. 6. Okt.
 Egerszeg (Zala) 1. Jan. 14. Febr. 13. Apr. 1. Maj. 8. Jun. 21. Jul. 14. Szept. 24. Okt. 29. Nov.
 Egervar, 24. Apr. 10. Jun. 6. Szept. Na Katarinu ali ako je szvétak drugi dan, ter na Jozsef 19. Marc. Egyed, 1. Maj. 20. Okt.
 Elek, (Szant) 24. Apr. 10. Jun. 26. Okt. 22. Jan.
 Eszek, 7.—19. Jan. 14.—26. Apr. 20.—30. Maj. 7.—20. Jul. 6.—18. Okt. 18.—30. Nov.
 Esztergam, 12. Marc. 25. Maj. 10. Aug. 1. Okt.